
§ 1 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till trafikutskottet:
RiR 2016:3 Erfarenheter av OPS-lösningen för Arlandabanan

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2015/16:145 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2016) 198 till civilutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 15 juni*.

§ 3 Svar på interpellation 2015/16:490 om en mer jämställd asytpolitik

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till att ur jämställdhetssynpunkt jämföra ut könsobalansen bland nyanlända genom att enbart ta emot kvinnor som kvotflyktingar.

Vidarebosättning syftar dels till att bereda skydd för flyktingar och andra skyddsbehövande, dels till att visa solidaritet med länder utanför EU som tagit emot många människor som flyr undan konflikter i närliggande områden.

Det regeringsbeslut som fattas varje år om ramarna för vidarebosättning tar sin utgångspunkt i utlänningslagens regler. Under 2016 prioriteras för den svenska flyktingkvoten bland annat syrier från länder i Mellan-östern och Nordafrika. Dessutom finns det icke-öronmärkta platser för akut prövning och överföring av skyddsbehövande.

Migrationsverket är ansvarig svensk myndighet och ansvarar för organiserad uttagning och överföring av flyktingar och andra skyddsbehövande till Sverige. Grunden för bedömning av vidarebosättning är principen om personens skyddsbehov. Migrationsverket prövar skyddsbehoven individuellt. Prövningen sker normalt efter förslag från FN:s flyktingkommissarie, UNHCR.

Migrationsverket samråder med UNHCR när det gäller vilka grupper av skyddsbehövande Sverige avser att ta emot för vidarebosättning. Migrationsverket ska också i samråd med UNHCR identifiera flyktingsituationer där vidarebosättning kan användas strategiskt.

Vid fördelningen av de årliga kvotplatserna kommer en del av platserna att avsättas för familjeåterförening. Detta är ett sätt att använda vidarebosättning för att möjliggöra familjeåterförening. Grunden för bedömningen av behov om vidarebosättning är precis som nu principen om skyddsbehov enligt utlänningslagens bestämmelser, och Migrationsverket prövar skyddsbehovet individuellt. Även fortsättningsvis kommer Sverige, i samarbete med UNHCR, att vidarebosätta personer med skyddsbehov och fokusera på de mest utsatta.

UNHCR arbetar för att främja jämställdhet mellan könen och att se till att kvinnor och män får lika tillgång till skydd och bistånd. Sverige följer UNHCR:s prioriteringar för vidarebosättning med fokus på utdragna flyktingsituationer. Utsatta kvinnor och flickor tillhör de flyktinggrupper UNHCR ger särskild prioritet bland kvotflyktingar. Hälften av de personer som vidarebosattes inom den svenska flyktingkvoten 2015 var kvinnor.

Jag ser mot bakgrund av det framförda inte anledning att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av Fredrik Schultes fråga.

Anf. 2 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag kan egentligen inte säga särskilt mycket utan konstaterar bara att Fredrik Schulte tyvärr sitter i en bilkö. Förmodligen kommer han inte hit förrän om cirka tre minuter, vilket var den senaste uppskattningen.

Jag får tacka statsrådet för svaret och utgå från att Fredrik Schulte kanske återkommer på något lämpligt sätt i frågan.

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi kommer säkert att återkomma till Fredrik Schultes interpellation lite senare, och det är lika bra att vi ger honom den chansen. Jag har därför inte så mycket mer att tillägga, mer än möjligen en sak. Situationen som interpellationen tar upp, nämligen att det har kommit fler män än kvinnor till Sverige under framför allt förra året, är en del av ett mönster. Ofta reser männen först, och sedan kommer kvinnorna och barnen efter genom anhöriginvandring.

Det innebär att jag anser att den här situationen är ganska temporär. Alla som kom före den 24 november kommer att få möjlighet till familjeåterförening, och alla som får flyktingstatus får också möjlighet till familjeåterförening. Det innebär att de kvinnor och barn som ofta är kvar i flyktinglägren kommer att kunna komma till Sverige. Då kommer vi att få en bättre fördelning totalt sett.

Vi eftersträvar ofta att vi inom ramen för UNHCR:s flyktingkvot kan öka andelen kvinnor som kommer till Sverige. En effekt av det vi nu har sagt när det gäller att kunna använda en del av kvoten till familjeåterförening blir att fördelningen kommer att bli bättre än vad den har varit tidigare.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

Anf. 4 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för förseningen.

Att säga att man är någonting gör inte att man automatiskt blir det. Att säga att man är feminist och att man bryr sig om jämställdhet och tycker att det här är viktiga frågor gör inte att man automatiskt blir en bra feminist.

Vi har nu en regering som säger sig vara en feministisk regering och säger sig föra en feministisk politik. Men frågan är i vilken utsträckning det verkligen stämmer.

Vi har de senaste dagarna fått se hur en av regeringens ledande företrädare, utbildningsminister Gustav Fridolin, har svårt att tydligt markera att det inte är acceptabelt med ledande politiska företrädare som inte ens kan ta kvinnor i hand. I intervju på intervju har han haft svårt att ens förklara hur han resonerade och svårt att ens förstå att det här är ett jämställdhetsproblem.

Mot den bakgrunden och mot bakgrund av att den här regeringen är duktig på att presentera visioner och mål i ord men att i sak inte kunna leverera – vi har en rad exempel på brutna vallöften, svek och liknande – kan man inte riktigt lita på vad den här regeringen säger. Det är klart och tydligt att bara för att man från regeringen beskriver sig som feministisk är man inte per automatik feminist.

En viktig jämställdhetsfråga enligt min uppfattning är att när vi tar emot asylsökande människor som flyr från krig, när vi ska agera en solidarisk hamn för de människor som flyr till exempel IS, måste det ske på ett jämställt sätt så att det inte bara är män som får asyl här i Sverige och en chans att skapa en framtid utan att det också är kvinnor. Vi har sett att det stora asyltrycket i huvudsak har bestått av tillströmningen av män som har kommit till Sverige. Enligt vissa bedömare närmar sig Sverige nu en könsbalans som påminner om Kinas. Där är det en stor övervikt av män.

Jag har ställt en enkel fråga till Morgan Johansson. Kan Morgan Johansson tänka sig att ta emot i huvudsak kvinnor som kvotflyktingar för att väga upp den här obalansen? Vi har nu fått höra från migrationsministern att han inte har något sådant intresse. Det är ännu ett exempel på att det är lätt att säga en sak, att det är lätt att påstå sig vara feminist, men att ord inte betyder så mycket om man i handling gör det precis motsatta. Det svar vi har fått från Morgan Johansson pekar på att han och regeringen inte är intresserade av jämställdhet i praktiken och av att på allvar verkliggöra de ideal som man säger sig stå för.

Jag tycker att det man borde göra är att låta kvinnor vara en huvuddel av de 5 000 kvotflyktingar som Sverige har förpliktigat sig till att ta emot under 2016. Kvinnor har oftast svårare än män att fly i samband med krig. Det är en lång, jobbig och många gånger livshotande resa att ta sig från till exempel Syrien till Sverige. Det är en resa som i huvudsak män har vågat sig på. Därför måste Sverige vara solidariskt och i det kommande mottagandet av kvotflyktingar ta emot kvinnor.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte borde kanske ha använt tiden i bilkön till att förbereda sitt inlägg lite bättre. Halva inlägget handlade om helt andra saker än just asylfrågan och kvotflyktingssystemet. Han gjorde utvecklingar som hör hemma i helt andra debatter. Men det får stå för honom.

Utgångspunkten är att Sverige har gjort mer än något annat EU-land för att ge skydd åt människor som flyr från krig och konflikter. 160 000 människor sökte asyl i Sverige förra året. Deras asylansökningar processar vi nu. Många av dem som kom under förra året kommer att få antingen flyktingstatus eller möjlighet till familjeåterförening, inom ramen för den nya lagstiftning som vi kommer att få.

Som jag sa i mitt första inlägg ser jag könsobalansen som högst temporär. Det är ofta männen som reser först eftersom det är farligare för kvinnor och barn att resa. Det vet vi. När det gäller de ensamkommande barnen är det ännu farligare för unga flickor. När männen har fått sin sak prövad och när de har fått asyl i Sverige är det klart att de kommer att få möjlighet till familjeåterförening. Och då kommer resten av familjen att komma hit.

Fredrik Schulte talar om en könsobalans, och han jämför med Kina. Var har han fått det underlaget från? Siffrorna är trots allt så pass låga att det inte på något sätt kan jämföras med könsobalansen i Kina. Fredrik Schulte kan i sitt nästa inlägg passa på och redovisa underlaget för jämförelsen med Kina. Jag tror nämligen inte att han har särskilt mycket på fötterna i den delen.

Vi kommer att se en annan könsbalans framöver, efter hand som vi prövar de asylansökningar som nu kommer in.

Jag sa i mitt första inlägg att jag är beredd att se över könsbalansen också inom ramen för kvotflyktingssystemet. Men det Fredrik Schulte kräver i sin interpellation är att samtliga kvotflyktingar ska vara kvinnor. Det skulle i praktiken innebära att vi inte skulle kunna ta emot några familjer. Vi skulle bara kunna ta emot ensamstående kvinnor som har döttrar, ifall vi ska göra på det sätt som Fredrik Schulte vill.

Vi måste utgå från att vi även framöver ska kunna ta emot familjer inom ramen för kvotflyktingssystemet. Vi inriktar oss på de allra mest utsatta i den delen. Vi har hela tiden en dialog med UNHCR om detta.

Jag har ytterligare en fråga. Fredrik Schulte skriver i sin interpellation att vi skulle ha arrangerat systemet på ett sådant sätt att det kommer fler män än kvinnor till Sverige. Jag vill säga till Fredrik Schulte: Red ut var du har fått underlaget till det här med Kina från! Det andra är: På vilket sätt skulle den tidigare regeringen – vi har inte avvikit från lagstiftningen – och den nuvarande regeringen ha arrangerat systemet så att det bara kommer män?

Det låter nämligen som att vi skulle ha gjort något medvetet för att se till att det bara ska komma män. Det är en totalt snedvriden bild.

Anf. 6 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! För att svara på Morgan Johanssons frågor och klargöra så jag inte att Sverige kommer att få en demografi som Kinas utan att Sverige var på väg att få det, om det mottagande vi hade under förra året hade fortsatt. Nu har vi gjort en rad migrationsuppgörelser som innebär att det förhoppningsvis inte kommer att fortsätta i den takten. Fler länder ska ta

ansvar. Men trenden pekade mot att vi skulle få en könsobalans, om det hade fortgått.

När det gäller hur systemet är arrangerat menade jag att vi har ett asylmottagande som bygger på att vi tar emot flyktingar i huvudsak när de kommer hit till Sverige. Vi borde förändra det systemet. Vi borde vikta en större del av vårt mottagande till just kvotflyktingar, alltså människor som redan nu befinner sig i flyktingläger i till exempel Turkiet för att de har flytt från Syrien.

Vi borde åka från Sverige till de här flyktinglägren och hämta människor därifrån, i stället för att de ska göra den fruktansvärda resan över Medelhavet och på andra sätt riskera sina liv för att komma hit till Sverige. Morgan Johansson sa själv att det är en resa som i huvudsak företas av män, eftersom den är problematisk.

Vi har alltså ett system där merparten av vårt asylmottagande bygger på att människor kommer till Sverige snarare än att vi åker och hämtar dem. Det är på det sättet vi har arrangerat systemet så att det missgynnar kvinnor. Då tycker jag att det är rimligt att vi ser till att föra en mer jämställd asylpolitik i fråga om kvotflyktingarna. Vi kan åka ned till krisområden och hämta människor därifrån, och de bör i huvudsak vara kvinnor. Då kan vi väga upp könsobalansen. Men vi kan höra här att Morgan Johansson inte har något intresse av det.

Återigen, att säga att man är feminist och att man bryr sig om jämställdhet betyder inte att man faktiskt är det och tror på det.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi fick inget underlag för jämförelsen med Kina. Fredrik Schulte vet ju att det där är en jämförelse som inte är relevant, särskilt inte eftersom fler kommer att kunna få hit sina familjer efter att ha fått asyl i Sverige, antingen fått flyktingstatus eller kom före den 24 november. Då kommer den bilden att se annorlunda ut. Det fanns inget underlag för påståendet, utan han talade bara om själva trenden.

En följd av Genèvekonventionen är att vi måste pröva asylskälen för de människor som kommer till våra gränser. Det finns ingen motsatsställning mellan att pröva om de som kommer hit har asylskäl eller inte och att även ha ett ambitiöst kvotflyktingssystem.

Med de 1 900 som vi har inom ramen för vår kvot nu har Sverige störst flyktingkvot av alla EU-länder, sett till vår befolkningens mängd. Vi tar alltså dels ett större ansvar för dem som kommer till våra gränser än något annat EU-land, dels ett större ansvar än något annat EU-land när det gäller kvotflyktingssystemet. Det kommer också att öka. Inom ramen för den uppgörelse vi har ska kvoten ökas till 5 000.

Om Fredrik Schulte hade lyssnat på vad jag sa hade han hört att jag gärna ser över könsfördelningen i det systemet. Det förslag vi har lagt fram, om att kunna använda en del av kvoten för familjeåterförening, kommer att innebära att fler kvinnor kommer till Sverige. Då kommer balansen att ändras också inom ramen för det systemet.

Fredrik Schulte borde lyssna lite på vad jag säger i talarstolen i stället för att bara måla upp skräckbilder och dra sådana slutsatser som han drar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

§ 4 Svar på interpellation 2015/16:535 om gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jörgen Warborn har frågat mig när en konsekvensanalys kan presenteras i ärendet om EU-kommissionens förslag till förordning om säkerställande av gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden.

EU-kommissionen presenterade sitt förslag den 9 december 2015. Förslaget åtföljdes av en omfattande konsekvensanalys.

Regeringen informerade riksdagen om förslaget den 12 januari i år genom att överlämna en faktagrupp. I faktagruppen redogjordes för huvuddragen i kommissionens konsekvensanalys.

Regeringen remitterade förordningsförslaget och har även sammankallat en referensgrupp för vidare utbyte av synpunkter.

Förhandlingarna i Bryssel inleddes i slutet av januari i år. Strax därefter lämnade regeringen i sedvanlig ordning muntlig information till näringsutskottet.

Ett ytterligare informationstillfälle hölls i början av april. Vid det tillfället efterfrågade näringsutskottet även en skriftlig konsekvensanalys. I det här särskilda fallet har Justitiedepartementet med anledning av detta börjat arbeta med en sådan. Departementet kommer att presentera den kompletterande skriftliga konsekvensanalysen för utskottet i god tid före nästa informationstillfälle med utskottet den 10 maj.

Anf. 9 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Jag får ta ansvar för rubriken på interpellationen som lyder ”Gränsöverskridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden”. Rubriken till trots är det något som berör ganska många av oss. Det berör alla som har ett Spotifykonto, ett Netflixkonto eller liknande.

Syftet med förordningen är att möjliggöra för oss som har ett sådant konto att ta med det när vi vistas tillfälligt i ett annat land. Utifrån konsumentens perspektiv är det naturligtvis bra att kunna flytta med ett abonnemang när man är ute och reser.

Jag vill tacka statsrådet för svaret på interpellationen som i stora drag var förväntat. Jag är glad över att regeringen nu kommer att ta fram en konsekvensanalys. Men det är också ett oroväckande svar i några delar.

Det är oroväckande att regeringen tar fram konsekvensanalysen nu, först efter det att näringsutskottet efterfrågar den. I faktagruppen från januari säger man att man ska analysera frågan grundligt, och det hade varit rimligt att göra det så att det hade funnits ett sådant material tillgängligt.

Det är också oroväckande att regeringen hänvisar till kommissionens konsekvensanalys. Varför? Jo, kommissionens uppgift är ju att tänka gränsöverskridande och tänka på hela Europa. Immaterialrättens systematik fungerar lite annorlunda. Den är ju territoriell. Man söker patent eller varumärken för olika länder.

När kommissionens vilja och systematiken i immaterialrätten möts uppstår det lite konflikter. Här vore det väldigt bra om vi hade en regering

som stod upp för de svenska intressena och hade gjort en konsekvensanalys utifrån dem.

Förhandlingarna började i januari. Såvitt jag har förstått har det än så länge varit fyra förhandlingstillfällen. Ordförandeskapet driver på och vill avsluta förhandlingarna den 26-27 maj.

Sverige har suttit vid förhandlingsbordet fyra gånger, men man har inte gjort den egna analysen. Det är först när näringsutskottet efterfrågar den som man tänker göra det.

Min fråga till statsrådet blir naturligtvis: Vem i dessa förhandlingar är det som tillvaratar de svenska intressena? Vem är det som försvarar de svenska konsumenternas rätt i förhandlingarna? Vem i de här förhandlingarna står upp för de svenska kreativa näringarna och filmindustrin? Vem ser till de svenska kulturarbetarna och rättighetsinnehavarna? Jag är rädd för att det tyvärr inte är Sveriges regering.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Moderater och socialdemokrater kan träta om mycket, men vi behöver inte träta som sådant som vi i grunden är överens om. Dessvärre ser jag nu att Jörgen Warborn söker en konflikt som inte finns.

Vi är överens i själva sakfrågan, det vill säga att man ska kunna ta med sig tjänster som man abonnerar på utomlands. Det handlar bara om att hitta ett system som gör att detta säkerställs och att alla de intressen som Jörgen Warborn talar om tas till vara.

En konsekvensanalys är inte samma sak som en analys av hur olika intressen påverkas. Men jag kan försäkra Jörgen Warborn om att vi står upp för konsumenternas rättigheter, och vi står naturligtvis också upp för sakägarnas rättigheter i förhandlingarna. Vi kommer att knäcka den här frågan, det är jag ganska övertygad om. Men det är inte så att Sverige inte har någon linje, tvärtom. Vi driver dessa frågor väldigt hårt och aktivt, och vi kommer att fortsätta med det. Om förhandlingarna inte skulle gå i mål beror det inte på Sverige.

Den konsekvensanalys som efterfrågas kommer vi att presentera i god tid före nästa informationstillfälle i utskottet, den 10 maj. Jörgen Warborn får helt enkelt vänta till dess.

Men, som sagt, vi har i grunden samma inställning, och det känns lite märkligt att driva en konflikt där vi egentligen är överens.

Anf. 11 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Jag vet inte om vi är överens eller inte. Jag har inte tagit del av regeringens position i dessa förhandlingar. Den konflikt som jag ser just nu är att jag inte tycker att regeringen tydligt står upp för de svenska intressena i förhandlingarna. Det är möjligt att den gör det, men då borde det finnas ett underlag där de svenska positionerna framgår.

Sverige är ganska unikt i ett EU-perspektiv. Det finns en stark kreativ näring här som dessutom växer mycket. Den är helt beroende av att man kommer fram till en bra lösning i de immaterialrättsliga frågorna och även i portabilitetsfrågan. Vi har till exempel stora svenska filmframgångar. Vi har Spotify som är ett framgångsrikt företag. Dessa och många andra företag och personer som jobbar i kultursektorn är beroende av en bra lösning.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

Vi i Sverige reser också ganska mycket. Som konsumenter har vi ett stort intresse av att man kommer fram till en bra lösning. Dessutom ökar turismen, och vi får ett inflöde av människor till Sverige.

Vidare har vi i Sverige en stor internetmognad. Det gör att användningen av den här typen av tjänster är relativt stor i förhållande till andra länder.

Vad som också gör oss unika är vår storlek. Vi är inte det största av de europeiska länderna. Det har också betydelse i förhandlingarna.

Låt mig höra om vi är överens eller inte i knäckfrågorna. Hur är det med tillfällig vistelse? Det är ju ett begrepp som måste definieras i förhandlingarna. Man måste hitta en kontroll för tillfällig vistelse. Jag har inte förstått vad den svenska positionen är där.

Hur är det med definitionen av hemvist och hur det ska kontrolleras? Jag har inte förstått den svenska positionen där heller.

Enligt förslaget ska det vara skillnad i kravet på betaltjänster och grattistjänster. Vilka effekter kommer det att få?

Hur kommer förordningen att påverka piratkopieringen, som redan i dag är väldigt omfattande i Sverige?

Hur hanteras rättigheter från länder utanför EU, alltså tredje part? Det är en fråga som lyfts fram från vissa i industrin.

Jag vet att vi är överens på en punkt. Det sägs att förordningen ska träda i kraft om sex månader, och det är väldigt kort tid för att företagen ska ha möjlighet att göra justeringar. Där är vi överens om att den tiden bör förlängas, och jag hoppas att det drivs hårt från svensk sida.

Fru talman! När vi har diskuterat dessa frågor i näringsutskottet har jag lyft fram att det är mycket bättre att den här förordningen blir rätt än att det går snabbt. Jag konstaterar att några av dessa frågor också har lyfts fram i diskussionerna under förhandlingarna. Men jag kan inte se av protokoll och liknande att just frågan om att det ska bli rätt snarare än att det går snabbt har lyfts fram av Sverige. Om det inte blir rätt riskerar immaterialrättens grund att upplösas, och då får vi det som kommissionen kanske var ute efter från början, men som jag inte tror gynnar svenska intressen. Det är viktigt att det här hanteras på ett korrekt sätt.

Det var en rad frågor till statsrådet.

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det var en rad frågor som inte så enkelt kan besvaras eftersom vi befinner oss mitt i en förhandling. Vi är överens om att man ska till skapa den här möjligheten till portabilitet. Sedan finns det en rad knäckfrågor, som Jörgen Warborn påpekade.

Hur man ska definiera tillfällig vistelse, hur man ska genomföra de kontrollerna och säkerställa hemvistfrågan är precis det som vi talar om. Det är svårt att hitta tekniska och lagliga vägar för att se till att detta löses. Det är precis det som vi håller på att träta om.

Men det är ingenting som kommer att välta en uppgörelse, som jag bedömer det. Med den fart som Holland har i förhandlingsprocessen kommer vi att kunna fatta beslut om en allmän inriktning under det holländska ordförandeskapet. I så fall kommer vi i vanlig ordning att förankra dessa förslag, först i fackutskottet och därefter i EU-nämnden.

Det viktiga här är att vi är överens om själva grundtanken, att man ska kunna ta med sig tjänster som man abonnerar på utomlands under en begränsad tid. När det gäller allt det andra som handlar om tekniken och hur man lagtekniskt löser detta måste nog riksdagen i det här läget lita på att regeringen har ett gott omdöme när det gäller att hitta de tekniska lösningarna.

Jag har inte hört Jörgen Warborn utveckla sin syn, om han har någon annan uppfattning. Han frågar bara vad vi driver.

Vi driver att vi ska möjliggöra detta men att det måste finnas ett system som fungerar. Där är vi överens. Men i övrigt får nog Jörgen Warborn vänta tills vi kommer med ytterligare information inför mötet den 10 maj. Då kommer det att ha hunnit hända ännu mer i förhandlingarna, skulle jag vilja säga.

Anf. 13 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Det blir lite lustigt när justitie- och migrationsministern i inledningsanförandet säger att vi är överens och att det är onödigt att söka konflikt men sedan inte kan svara på mina frågor om sakpolitiken. Jag kan ha stor förståelse för det, eftersom det är ganska detaljerade frågor, men jag har inte heller i näringsutskottet fått några svar på den typen av frågor. Vi är fyra förhandlingsomgångar in i det här, vill jag återigen påminna om, men jag har inte på något sätt fått reda på vilka de svenska positionerna är.

Vidare efterfrågas min syn på de här sakerna. Men nu är det så att det är Morgan Johansson som är statsråd och ansvarig för detta. Han har dessutom ett helt departement till sitt förfogande för att göra en konsekvensanalys utifrån de svenska perspektiven. Hade det gjorts så som det står i faktapromemorian kunde de svenska positionerna i de frågeställningar som jag har lyft fram i dag ha varit mycket tydligare. Den här interpellationsdebatten hade då kanske varit helt onödig.

Jag är alltså orolig över att de här förhandlingarna kommer att glida regeringen och Sverige ur händerna, att det inte kommer att finnas någon som står upp för de svenska kreativa näringarna, de svenska konsumenterna, de svenska rättighetsinnehavarna och de svenska kulturarbetarnas möjligheter att tjäna pengar på sitt skapande.

Jag vill ändå tacka för debatten. Jag hoppas att den i sig har bidragit till att vi har flyttat Sverige från baksätet i förhandlingarna till en mer framskjuten position.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! I de här processerna sitter Sverige alltid i framsätet, just mot bakgrund av det Jörgen Warborn nämner: att vi har väldigt starka intressen att värna. Jag kan försäkra Jörgen Warborn om att vi för en kontinuerlig dialog med de svenska intressenter som det rör sig om.

Sedan får detta lite karaktären av skuggboxning, så att säga. Jag säger att vi ska lösa frågan om möjligheten att ta med sig tjänsterna utomlands. Men för att den ska kunna lösas gäller det att lösa de tekniska detaljfrågorna – till exempel definiera vad som är en begränsad tid och sätta upp olika former av kontroller. Vår position är att vi kommer att lösa detta. Men när jag frågar Jörgen Warborn om han har någonting att lägga till, om

han tycker att vi ska driva någonting ytterligare, då säger han egentligen ingenting – det där vill han inte beröra.

När vi kommer lite längre fram i förhandlingarna kanske positionerna och läget klarnar ytterligare. Men till dess får nog Jörgen Warborn vänta på att vi kommer med ytterligare information, vilket ska ske den 10 maj, och att vi i god tid innan dess kommer med en skriftlig konsekvensanalys, vilket han har efterfrågat.

Jag måste nog säga att interpellationsdebatter av det här slaget inte är särskilt nödvändiga i det här skedet. Ni i utskottet vet att det kommer mer information. Då tycker jag att ni snarare kan vänta tills ni har fått den informationen. Sedan kanske vi kan få en debatt om vi har helt olika uppfattningar i olika sakfrågor.

Men hjulen är i rullning, och jag kan gärna säga att Jörgen Warborns interpellation inte har stoppat dem utan snarare möjligen bidragit till att sätta ytterligare tryck i frågan, vilket som sagt är bra bara det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2015/16:536 om vikten av svensk flygmotorkompetens

Anf. 15 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att tydliggöra att även produktstödet av motorn i JAS 39 Gripen E är ett väsentligt säkerhetsintresse samt vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att upphandlingen av produktstödet, inklusive underhållet av den nya flygmotorn, ska riktas mot i Sverige verksam försvarsindustri.

Regeringen har fattat beslut om utveckling och anskaffning av JAS 39 E. Försvarsmakten och Försvarets materielverk har lagt de erforderliga beställningarna, och Försvarets materielverk har mandat att ingå kontrakt med industrin. Regeringen har angett att stridsflygsförmågan är ett område av väsentlig betydelse för Sveriges försvar och har i inriktningsbeslutet till myndigheterna angett att detta innebär att förmågan långsiktigt ska bibehållas och utvecklas på ett sätt som är rationellt i förhållande till kraven på krigsduglighet och god hushållning med statens resurser. Jag förutsätter att myndigheten och industrin i avtalen värnar om stridsflygsförmågan som ett väsentligt säkerhetsintresse liksom att den resulterande lösningen ska bli kostnadseffektiv och uppfylla kraven på krigsduglighet för det samlade Gripensystemet samt vara förenlig med den svenska upphandlingslagstiftningen.

Anf. 16 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation.

Det är ett företag som heter GKN, tidigare med namnet Volvo Aero, i Trollhättan i Västra Götaland som har skött våra flygmotorer i det svenska stridsflyget alltsedan de första JAS Gripen-flygplanen rullades ut i början

av 1990-talet. Volvo Aero/GKN har skött uppgiften med den äran, fru talman. Man kan notera något som är närmast unikt, nämligen att det flugits 250 000 flygtimmar utan att ett enda motorrelaterat haveri förekommit.

Den militära verksamheten på GKN i Trollhättan står för bara några enstaka procent av den samlade omsättningen. Men det faktum att GKN har ett helhetsperspektiv på de svenska stridsflygsmotorerna är av avgörande betydelse för hela den krets av kunder som GKN har på den civila sidan. Det är också det här helhetsperspektivet som bär upp den samlade kompetensen för företaget.

I förlängningen, fru talman, är det därför inte bara de 200 arbetstillfällen på GKN som är riktade mot den militära verksamheten som står på spel. I förlängningen handlar det om över 2 000 arbetstillfällen inom denna industri i Västra Götaland.

Jag är först och främst försvarspolitik, om nu någon trodde något annat. Det som driver mig i den här debatten är intresset av att våra stridsflyg ska kunna förbli tillgängliga för det svenska flygvapnet och den svenska försvarsmakten. JAS Gripen är den enskilt dyraste och viktigaste komponenten i vårt försvar.

För någon vecka sedan stängde flygsäkerhetsinspektören våra två flygverkstäder. Han hänvisade till dålig styrning i Försvarets materielverk och en bristande säkerhetskultur. Redan i dag, fru talman, är underhåll och reparation av våra stridsflyg och deras motorer en mycket komplex historia. Men det kommer att bli än värre om det är så att Försvarsmakten först ska vända sig till Försvarets materielverk, FMV, som sedan ska vända sig till Saab, som i sin tur ska vända sig till en utländsk leverantör, General Electric, för att man till sist eventuellt ska kontakta GKN i Trollhättan. Därför, fru talman, menar jag att det av hänsyn till rikets säkerhet bör finnas en svensk rådighet över produktstödet av de svenska flygmotorerna.

Fru talman! Jag misstänker att Peter Hultqvist delar många av mina synpunkter. Vid en föregående debatt oss emellan sa försvarsministern att han för sin del gärna såg att så mycket som möjligt av den här verksamheten hamnade i Sverige. Jag bedömer att han egentligen bara behöver säga det som är ganska självklart: Om svensk stridsflygsförmåga är ett väsentligt nationellt säkerhetsintresse är också den enskilt viktigaste och dyraste komponenten i denna förmåga, flygmotorn, en del av ett sådant intresse. Jag bedömer därför att det är tillräckligt att ministern gör ett förtydligande på just den här punkten för att vi ska kunna säkra en svensk lösning för det framtida produktstödet av våra flygmotorer.

Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När vi diskuterar frågan och för in helhetsperspektiven på svensk försvarsindustri är det enkelt att konstatera att det inom sektorn totalt handlar om 30 000 arbetstillfällen direkt i försvarsindustrin och i verkanskretsen sammanlagt om ca 100 000 arbetstillfällen. Det finns en väldigt tydlig koppling mellan civilt och militärt och en bredare effekt.

Det finns också stora möjligheter till resultat i forskning på den militära sidan som sedan glider över i effekter också på den civila sidan. När det gäller den typen av grundläggande förhållningssätt har jag egentligen ingen annan syn än vad Allan Widman här redovisar.

Stridsflyget med JAS Gripen-systemet är utpekad som ett väsentligt säkerhetsintresse. Det är ett sätt att markera att det är en produkt som ska

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

utvecklas i Sverige, ska tillverkas i Sverige och vara anpassad efter svenska förhållanden. Det ska vara en svensk-nordisk design som passar våra operativa behov. Det är den helheten som det handlar om.

Det finns naturligtvis formella möjligheter att titta på delar i ett system. Frågan är om man ska peka ut dem som ett väsentligt säkerhetsintresse eller inte. Men det innebär inte att varje enskilt delsystem eller enskild komponent är att betrakta som ett eget väsentligt säkerhetsintresse där särskilda åtgärder kan vidtas.

Som vi ser det pågår det nu en process mellan myndigheterna och industrins intressenter där man ska försöka hitta en lösning. Det är sant att det är någonting som har pågått under en period. Jag är optimistisk om att man ska kunna hitta en produktionsstödslösning mellan de olika intressenter som diskuterar detta just nu. Det är en process som får fortgå med utgångspunkt från de avtals- och ansvarsförhållanden som föreligger. Det är en process som vi från regeringens sida inte avser att intervensera i. Så ser läget ut.

Jag förutsätter att man kommer att hitta en lösning. När det gäller beskrivningen av GKN:s verksamhet och hur det har skött de uppdrag det har haft tidigare har jag ingen annan uppfattning än att det är en verksamhet som har fungerat väl. Jag förutsätter också att det så småningom kommer att bli ett avtal om de bitarna. Men vi kommer inte att intervensera i den processen.

Anf. 18 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Det är viktigt att komma ihåg att väsentliga nationella säkerhetsintressen är förutsättningen för att undgå en upphandling i konkurrens och kunna rikta upphandlingen till en specifik industri. Den behöver inte vara inhemsk eller verksam inom landet. Det kan även vara utländsk industri som man har möjlighet att vända sig till.

Därför är det väldigt viktigt att Peter Hultqvist ändå förtydligar: Vad innebär det att stridsflygsförmågan är ett nationellt väsentligt säkerhetsintresse? Förvarsministern säger att varje komponent inte kan omfattas av det begreppet. Nej, det kan jag hålla med om. Innehållet i det samlade stridsflygplanet är nästan i allt väsentligt utländskt.

Fru talman! Motorn representerar ca 40 procent av livscykelkostnaden för ett stridsflygplan. I fallet Gripen E innebär det ungefär 40 miljarder kronor som direkt kan kopplas till motorn, med köp, anskaffning och underhåll. Det är verkligen inte vilken komponent som helst. Man skulle kunna säga att det är en av de tre komponenter som konstituerar ett stridsflygplan. Därför måste jag ställa frågan på nytt till försvarsministern: Om stridsflygplanen är ett väsentligt säkerhetsintresse, är då inte också den viktigaste komponenten motorn detta?

Försvarsministern säger att det pågår en process. Det är alldeles korrekt. De inblandade industrierna har förhandlat om saken i mycket mer än ett års tid. Försvarsutskottet har ett flertal gånger ställt frågan till Försvarsmaterielverk: När blir det ett avslut? Man har utlovat ett antal olika tidpunkter vilka samtliga nu är passerade.

För ungefär ett år sedan skrev den dåvarande generaldirektören för FMV Lena Erixon att man ville att GKN skulle ha i väsentligt samma rådgivning över den nya motorn i Gripen E som man i dag har över motorerna i C/D och A/B.

Det är viktigt att komma ihåg att det också handlar om stordriftsfördelar. FMV har redan tecknat kontrakt med GKN när det gäller de gamla befintliga motorerna, som kommer att behöva underhållas i ett par årtionden till.

Det vore då helt irrationellt att lägga produktstödet för de nya motorerna, som tillhör precis samma familj, någon annanstans. Här handlar det, som försvarsministern skriver i sitt svar, om att hitta kostnadseffektiva och rationella lösningar. Det är stordriftsfördelarna.

Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Vad jag har förstått har FMV sagt att Saab och GKN har tecknat ett joint statement och att en överenskommelse mellan företagen skapar förutsättningar för FMV att teckna ett produktstödsavtal för motor F414 liknande det som i dag finns för RM12 i Gripen C/D.

Som jag tidigare har sagt kommer vi inte att intervensera i de förhandlingar och den process som nu pågår. Däremot hoppas jag att man så småningom kommer fram till avtalet. Jag förutsätter helt enkelt att det blir så. Men man ska inte utlova någonting innan det är klart. Men Försvarsdepartementet är inte någon del i den förhandlingen. Det är mellan intressenterna som förhandlingen sker.

Stridsflygsprojektet har en tidsplan. Flygsystemet ska börja användas 2019. Därmed menar jag att det finns tid i förhållande till den typen av tidpunkter. Jag är naturligtvis, precis som Widman, angelägen om att det blir ett avtal.

När det gäller säkerhetsintressen vill jag ändå säga att regeringen även framöver kommer att ha ambitionen att nyttja möjligheten till avsteg från EU-rätten om det bedöms nödvändigt för att skydda ett väsentligt säkerhetsintresse. Det finns inget principiellt motstånd mot det.

Vi drev under den förra valperioden mot den dåvarande regeringen väldigt tydligt att vi ansåg att man skulle utpeka bland annat stridsflyget som ett väsentligt säkerhetsintresse, och så blev också fallet.

Det är i varje fall viktigt att understryka att enligt den ordning vi har är det myndigheterna som har att tillämpa lag inklusive upphandlingsregelverket. De har därmed till uppgift att bedöma i varje enskilt fall om undantag enligt artikel 346 enligt gällande upphandlingslagstiftning i EUF-fördraget. Det finns formella delar när det gäller vem som sköter vad.

När det gäller motorn är den av väsentlig betydelse. Vi är väl överens om att den är avgörande i hela systemet. Det gäller den samlade designen, den samlade utformningen, den operativa standarden och anpassningen vill våra förhållanden. Det är helheten i systemet som utgör det väsentliga säkerhetsintresset. Man kan naturligtvis peka ut enskilda delsystem i det. Men så är icke gjort i det förslag som den förra regeringen lade fram i budgetpropositionen när man markerade detta.

Jag tänker inte gå in på olika delsystem i sammanhanget. När det gäller den aktuella interpellationen om den produktion som förhoppningsvis ska ske i Sverige får man lösa frågan i den förhandling som nu pågår. Det är den linje vi har.

Anf. 20 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Nu hänvisar försvarsministern till ett LOI, ett letter of intent, som ingicks mellan de båda industrierna under hösten 2015. Tyvärr

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

har den överenskommelsen inte inneburit att man har kunnat lösa de konflikter som finns, utan de reella förhandlingarna om var produktstöd och underhåll ska ligga någonstans pågår fortfarande.

Jag är fullt medveten om att försvarsministern av konstitutionella skäl inte kan peka med hela handen mot sin myndighet FMV i ett enskilt fall. Men det är regeringen som förfogar och råder över definitionen av vad som är väsentliga säkerhetsintressen, och jag måste ändå, fru talman, uttrycka min besvikelse när försvarsministern säger att han inte vill gå in på enskilda komponenter eller delsystem i det här systemet av system som stridsflygsförmågan utgör.

När han ger det beskedet visar han en viss likgiltighet inte bara inför de många arbetstillfällen som det här handlar om i Västra Götaland och den kompetens som är viktig för stora delar av den civila industrin på det här området. Han gör sig, tror jag, också själv en otjänst som försvarsminister i det att vi behöver ha en lösning av motorunderhållet som vi har rådighet och kontroll över, som ligger på svenskt territorium och som innebär ett minimalt beroende av andra länder och utländska företag för att vi ska hålla igång vår stridsflygsförmåga.

Jag känner mig en smula besviken på att regeringen intar en så defensiv hållning i en sådan här viktig fråga, både arbetsmarknadspolitiskt, industripolitiskt, regionalpolitiskt och inte minst, fru talman, säkerhetspolitiskt.

Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Frågan är hur långt man ska gå med överdrifter. Först konstaterar Widman att han vet att det av konstitutionella skäl är svårt att peka med hela handen i ärendet. Jag vet även att det finns en benägenhet att anmäla till konstitutionsutskottet så fort möjligheten ges, och i den branschen är även Widman en aktiv man. Jag har därför inte tänkt stå här och tala mig in i en ny KU-anmälan.

Jag anser naturligtvis att vi ska slå vakt om svensk försvarsindustri. Det är någonting som vi hela tiden arbetar med i främjande verksamhet, i ett gott samarbete och genom utpekandet av väsentliga säkerhetsintressen. Men att intervensera i en förhandling är inte ett rimligt förhållningssätt. Detta är sådant som när det gäller statsmakten hanteras på myndighetssidan.

Allan Widman svarar angående letter of intent eller joint statement och säger att det inte betyder något eftersom diskussionen pågår mellan parterna. Men det är ju just det som är hela utgångspunkten för den här diskussionen: Den förhandlingen pågår och är inte avslutad än, och jag hoppas och tror att den kommer att bli avslutad. Jag förutsätter i alla fall det, för det är väl så att vi i slutändan måste komma fram till en lösning. Men flygplanen ska börja levereras 2019, som sagt.

Jag tycker att det är en kraftfull överdrift att nu börja dra in att det skulle finnas någon sorts likgiltighet från regeringen. Vi är inte likgiltiga, men däremot har vi ett förhållande till ett regelverk i sammanhanget. Sedan kanske det inte är rimligt att jag pekar ut delar i ett system som väsentligt säkerhetsintresse i den här typen av riksdagsdebatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 22 Förvarsminister PETER HULTQVIST (S):
Fru talman! Kerstin Lundgren har frågat mig följande:

*Svar på
interpellationer*

1. Hur förhåller sig förvarsministern och regeringen till det faktum att Finland aviserat att de inte är i en position att kunna ge andra EU-länder militära säkerhetsgarantier?
2. Hur ser förvarsministern på det faktum att regeringen är den första som saknar en bred samsyn i säkerhetspolitiken?
3. Vad ser förvarsministern som målbild i samarbetet med Finland? Finns det någon bortre gräns för vad det samarbetet skulle kunna bli? Ser förvarsministern till exempel att Finland och Sverige på sikt ska bilda ett försvarsförbund och föra gemensam utrikespolitik?
4. Anser förvarsministern att ett fördjupat militärt samarbete med Finland skulle kunna ersätta fördelarna, inklusive säkerhetsgarantierna, med ett Natomedlemskap?

Den svenska solidaritetsförklaringen utgör en central del i svensk säkerhetspolitik. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land, och vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Lissabonfördragets artikel 42.7 innebär ett åtagande för alla medlemsstater att lämna stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i FN-stadgan till en annan medlemsstat om den utsätts för ett väpnat angrepp på sitt territorium. Varje enskilt medlemsland väljer självt på vilket sätt det hjälper ett annat medlemsland eller hur det vill ta emot eventuell hjälp. Stödet kan vara militärt, civilt eller politiskt.

Artikel 42.7 påverkar ”inte den särskilda karaktären hos vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik”, vilket innebär att artikeln inte påverkar vår militära alliansfrihet. Hur Finland agerar i en given situation avgörs av Finland.

Jag delar Kerstin Lundgrens uppfattning om behovet av bred uppslutning bakom försvars- och säkerhetspolitiken men delar inte bedömningen att regeringen saknar sådan uppslutning. Den säkerhetspolitiska inriktning som ligger till grund för inriktningspropositionen och som fem riksdagspartier – de båda regeringspartierna, liksom Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – ställde sig bakom i juni 2015, ligger fast. Där framgår tydligt behov av fördjupad samverkan med andra länder, inklusive Finland.

Ett direkt resultat av försvarsuppgörelsen var den studie som leds av ambassadör Krister Bringéus med uppgift att utifrån ett fristående perspektiv analysera och redogöra för innebörden av olika former av samarbeten respektive medlemskap med länder och i organisationer, samt dessas för- och nackdelar, inom det försvars- och säkerhetspolitiska området. I analysen ska inte den militära alliansfriheten utvärderas.

Vad gäller det svensk-finska försvarssamarbetet är det omfattande och högt prioriterat av regeringen. Sverige och Finland har en likartad säkerhetspolitisk utgångspunkt, och samarbetet mellan länderna är redan i dag omfattande. Samarbetet stärker den nationella förmågan i respektive land och skapar ökad säkerhet i närområdet.

Finland och Sverige har kommit överens om att det bilaterala försvarssamarbetet även ska omfatta operativ planering och förberedelser för ett gemensamt användande av civila och militära resurser i olika scenarier. Exempel på detta kan vara hävdandet av respektive lands territoriella integritet eller utövande av rätten till självförsvar enligt artikel 51 i FN-stadgan.

Jag vill betona att sådan planering bör vara ett komplement till, men skilt från, respektive lands nationella planering. Samarbetet innebär en möjlighet till gemensamt agerande men inte några utfästelser. Endast under förutsättning att nödvändiga politiska beslut fattas kan länderna agera gemensamt.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Den militära alliansfriheten bidrar till stabilitet i närområdet och ger oss handlingsfrihet. Vår säkerhet kommer inte av sig själv utan är vårt eget ansvar att bygga upp. Detta gäller såväl vår nationella försvarsförmåga som förmågan att gemensamt agera med andra för att främja stabilitet och säkerhet samt höja tröskeln för militära incidenter och konflikter.

Sveriges säkerhets- och försvarssamarbeten utvecklas inom ramen för EU, FN, OSSE, Natos partnerskap samt tillsammans med Finland, de övriga nordiska länderna, de baltiska staterna och genom den transatlantiska länken. Dessa samarbeten kompletterar och stärker varandra och säkerheten i vårt närområde.

Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Tack, försvarsministern, för svaret på mina fyra frågor eller åtminstone delar av dessa frågor!

Jag tycker att det är bra att försvarsministern så tydligt markerar solidaritetsklausulen som en central del i svensk säkerhetspolitik. Det som är bekymret, fru talman, är vad jag pekar på i min interpellation, nämligen att Finlands president vid flera tillfällen har varit tydlig och uttryckt att man inte har förmåga att ta ansvar för andra, ta ansvar för solidaritetsklausulen som vi förväntar oss att man ska göra. Den handlar ju ytterst också om militära insatser, annars är det inte mycket värt. Detta framgår inte av försvarsministerns svar.

Finlands president uttryckte sig så här: ”Då och då får vi höra tankar som skisserar upp något slags delansvar för Finland när det gäller försvaret av Baltikum. Jag har dock varit tvungen att vara ganska precis i denna fråga. Av den enkla anledningen att Finland inte befinner sig i en sådan ställning där det kan ge andra sådana militära säkerhetsgarantier som det inte ens själv har. — — Om ett folk på drygt fem miljoner invånare under dessa förhållanden i princip själv ansvarar för sitt försvar är det ett tillräckligt stort ansvar.”

Finland uppfattar alltså att man inte har förmåga att svara med solidaritet, militär om så är, med oss – eller med våra baltiska grannar, som vi

anser är en del av vårt ansvar. Jag undrar, fru talman, om inte denna hållning i grunden urholkar en central del av vår säkerhetspolitik, urholkar vår solidaritetsklausul.

Fru talman! Estland, Lettland och Litauen är våra grannar, och vi har sagt – jag utgår från att försvarsministern delar den åsikten – att vår solidaritet betyder att vi också militärt är beredda att bistå dem om så skulle krävas. Men de tror oss inte när det gäller vår solidaritet, fru talman. Det är åtminstone vad jag har hört. De uppfattar den inte som trovärdig eftersom vi inte kan ge garantier.

Garantier finns i Natos artikel 5, och det är den enda garanti som finns. Det är en garanti som inte heller Finland har och som man därför säger att man inte kan ge andra. Det innebär ju att hela vår solidaritetsklausul och hela vårt solidaritetsarbete, som är en central del av vår säkerhetspolitik, urholkas.

Bred samsyn i säkerhetspolitiken har jag också frågat om, fru talman. Jag noterar det stycke som försvarsministern hänvisar till, för det var också det stycke som vi var överens om i förhandlingarna när det gällde den försvarspolitiska inriktningspropositionen. Det var just detta som landade i en studie under Krister Bringéus mandat. Men det är där den breda samsynen upphör. Ett stycke i den försvarspolitiska inriktningspropositionen är ju inte en bred samsyn.

Den militära alliansfriheten menar väl inte försvarsministern att vi har bred samsyn om? Den har regeringen samsyn om med Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. Jag uppfattar inte det som en bred samsyn, men det kanske försvarsministern känner sig nöjd med.

Anf. 24 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag instämmer i alla de konstateranden som Kerstin Lundgren gör i sin interpellation. Jag tror att man utöver detta kanske kommer att behöva dra åtminstone fyra slutsatser.

Men låt mig börja med att säga detta, fru talman: Försvarssamarbete med våra grannar och med likasinnade länder är givetvis något i grunden väldigt positivt. Det är någonting som har pågått under flera regeringar, såväl alliansregeringen som regeringen Löfven.

Ändå, fru talman, får man nog konstatera att den bild som försvarsministern och regeringen försöker måla upp är en illusion där det här samarbetet i den interna rödgröna debatten beskrivs som ett substitut för och ett alternativ till ett Natomedlemskap. Även Kerstin Lundgren är ju inne på det i sin interpellation. Det är en i grunden mycket felaktig bild, och det finns anledning att ifrågasätta realismen i detta.

Som man brukar säga: It takes two to tango – det krävs faktiskt två för att dansa tango. Och den finska inställningen till detta är inte bara väsensskild utan står i direkt motsats till den inställning som det finns bred politisk enighet om i Sveriges riksdag, nämligen solidaritetsförklaringen. Den har varit en central del av svensk utrikes- och säkerhetspolitik under ett antal år, och regeringen upprepade den i den utrikespolitiska deklarationen den 24 februari i år.

Det är precis som Kerstin Lundgren konstaterar: Såväl den finske presidenten som Peter Hultqvists finske kollega, alltså försvarsminister Jussi

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

Niinistö, har en helt annan syn på solidaritetsdeklarationen än vi har i Sverige. Man säger att Finland bara kan och bara kommer att ta ansvar för sig självt. Det står i ganska bjärt kontrast till den svenska inställningen.

Vi säger att om ett EU-land eller ett nordiskt land utsätts för någon form av angrepp eller någon form av katastrof förväntas Sverige vara berett att ge hjälp men också ta emot hjälp. Återigen: Finland har ett antal gånger konstaterat att man inte delar den inställningen. Då undergrävs ju själva grunden för den argumentation som försvarsministern för.

Låt mig avsluta, fru talman, med det kanske mest anmärkningsvärda konstaterandet. Där vill jag faktiskt ha ett tydligt svar av försvarsministern.

I vår militärstrategiska doktrin, Försvarsmaktens militärstrategiska doktrin, som presenterades för mindre än en månad sedan nämns över huvud taget inte det militära samarbetet med Finland. Om det var en sådan nödvändig och central del av Sveriges säkerhets- och utrikespolitik tror jag att det skulle ha nämnts i det dokumentet.

Jag skulle vilja höra en del reflektioner från försvarsministern om varför detta samarbete, som försvarsministern så ofta hänvisar till, över huvud taget inte nämns i Försvarsmaktens militärstrategiska doktrin.

Anf. 25 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Om jag förstått situationen rätt är Finland medlem i Europeiska unionen. Det är vi kanske överens om. Då gäller väl Lissabonfördraget även för Finland? Där finns det, som vi känner till från det som hände efter terroristdåden i Paris, någonting som heter 42.7, som handlar om att man ömsesidigt ger stöd och hjälp om någon medlemsstat begär detta. Vad jag förstår har Finland inte målt sig ur någon del av EU:s Lissabonfördrag.

Man kan alltid spekulera i vad som händer i en krissituation och hur olika länder väljer att positionera sig i ett sådant läge. Men när man gör den typen av scenarier har man ofta i grunden fel ingångsvärden, för vad som blir de reella scenarierna vet man först när man befinner sig där. Det är också först då man vet hur olika länder väljer att agera beroende på hur en sådan konflikt påverkar.

Det jag ändå kan konstatera är att Finland är väldigt ambitiöst och angeläget om det samarbete vi bedriver. Vi har en gemensamhet i synen på hur viktigt det är att utveckla det svensk-finska samarbetet. Vi gör det enligt de avtal, riktlinjer och regelverk som vi har redovisat från regeringens sida. Jag ser det här som något i grunden positivt och stabiliserande i vår del av Europa.

Vi bedriver tillsammans, exempelvis på flygsidan, övningsverksamhet med Norge och Finland 40 gånger per år – tidvis en gång i veckan. Det är ett samarbete som fördjupas i stort sett månad för månad, där vi tar steg framåt. Det handlar inte på något sätt om förhandsförpliktelser, utan det handlar om att skapa möjligheter att agera om det visar sig vara nödvändigt i en krissituation och då också kunna använda gemensamma resurser. Det är därför vi tar fram en gemensam planering bortom fredstida förhållanden.

Det här är alltså ett arbete som pågår och som jag tycker är i grunden positivt. Sedan kan man hålla på och diskutera olika förhållningssätt och i vilka lägen uttalanden och annat har gjorts. Jag kan bara konstatera att jag

själv är väldigt involverad i det här arbetet och att jag ser hur positionerna flyttas fram. Jag tycker att det är bra.

Det vi också har konstaterat i Försvarsberedningen som en svensk utgångspunkt – man kan naturligtvis diskutera det här utifrån olika förhållningssätt – är att det är mycket osannolikt att en kris i vår del av Europa skulle omfatta bara ett land. Det skulle påverka oss alla i en eller annan form. Sedan återstår det nog att se exakt hur enskilda länder agerar när vi väl är i en sådan situation.

Syftet med de samarbeten vi bedriver är att undvika att den här typen av kriser och konflikter uppstår. Därför är just det förhållandet att två militärt alliansfria länder utvecklar ett samarbete något som är stabiliserande. Detta samarbete, och de samarbeten vi bedriver, är vad de är. De har ingen ambition att vara ett alternativ-Nato eller något substitut för något annat. De är det de är. Det handlar om övningar, informationsutbyte och om materielsamarbeten som kan utvecklas.

Vi bygger nu relationer med de baltiska länderna, Polen och Danmark. Vi utvecklar Nordefco. Vi arbetar aktivt med den transatlantiska länken. Det är breda samarbeten som vi bedriver.

Anf. 26 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Jag uppfattar att försvarsministern har uppfattat att det inte finns någon bred samsyn om den militära alliansfriheten och därmed inte någon bred samsyn om den svenska säkerhetspolitiken i grunden. När det gäller samarbete med andra är vi överens om att vi behöver det, men vi vill se ett samarbete som ger säkerhet och inte instabilitet.

När jag hör försvarsministern tala om att vi ska ha olika vägar och att man inte vet hur man kommer att agera om olyckan skulle vara framme i vårt närområde eller här, till och med, är det en sinnebild för just otydlighet. Om man, som försvarsministern säger, vill höja trösklarna och därmed bidra till stabilitet, är det viktigt att vara tydlig om hur vi kommer att agera om något sker. Osäkerheten har vi upplevt från den ryska sidan, där vi ju nu vet – eller inte vet – exakt vad som planeras.

Det är viktigt att vi är tydliga, att vi ger våra grannar tydlighet om vad vi menar och att vi också är beredda att inte bara tala om solidariteten utan faktiskt också garantera den. Varför vill försvarsministern inte se en säkerhetspolitik som faktiskt garanterar solidaritet och inte bara talar om den i högtidstal? Och menar försvarsministern att Estland, Lettland och Litauen genom sitt medlemskap i Nato har bidragit till instabilitet för oss? Det finns en hel del som fortfarande måste förtydligas.

Vill man verkligen skapa en säkerhetspolitik som främjar stabilitet och höjer trösklarna för militära incidenter och konflikter handlar det om tydlighet och transparens, inte om otydlighet om våra vägval. Vi måste vara tydliga med att vi ställer upp också militärt. Det betyder solidaritetsklausulen för oss, och jag utgår från att försvarsministern också menar att vi ska kunna ge militärt stöd till Baltikum precis som till våra andra grannar. Om olyckan skulle vara framme är vi beredda att vara där – inte bara ha en diskussion om att vi kanske ställer upp med det ena eller andra utan också ställa upp militärt. I annat fall har vi inte någon riktig styrka i våra säkerhetsresonemang och i vår solidaritetsklausul.

Jag hörde försvarsministern säga att samarbetet med Finland inte är något substitut. Då är det tydligt att bilden av ett försvarsförbund, som

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

vissa uppfattar som ett alternativ, inte är försvarsministerns bild av samarbetet och var det ska sluta. Ett försvarsförbund skulle kräva också gemensam utrikespolitik och säkerhetspolitik. Det skulle naturligtvis också kräva att vi tar höjd för att gå in i något helt annat. Men detta är, uppfattar jag, inte försvarsministerns slutmål med samarbetet med Finland.

Anf. 27 MATS GREEN (M):

Fru talman! Den samsyn som försvarsministern hävdar finns i den fråga vi nu diskuterar är, vill jag påstå, icke existerande. Den enda samsyn som finns i den frågan är mellan den rödgröna regeringen, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna.

Jag skulle vilja ha svar på den fråga jag ställde. Eftersom det militära samarbetet med Finland har spelat en så central roll i försvarsministerns egen argumentation de senaste månaderna och det senaste året är det ganska anmärkningsvärt att Försvarsmakten i den militärstrategiska doktrin som man presenterade för mindre än en månad sedan inte nämner detta samarbete över huvud taget. Min poäng är att det har väldigt liten förankring i verkligheten.

Jag skulle vilja ha en reflektion och en kommentar från försvarsministern om varför det militära samarbetet med Finland över huvud taget inte nämns i Försvarsmaktens eget inriktningsdokument. Här skulle jag vilja höra ett svar och en kommentar.

Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det pågår alltså planering för hur vi tillsammans med Finland hanterar scenarier bortom fredstida förhållanden. Det pågår uppbyggnad av Swedish-Finnish Naval Task Group. Det pågår ett arbete med hur vi ska utnyttja varandras flygbaser och hamnar. Det pågår arbete om att utbyta information på ett annat sätt. Det pågår arbete i en lång rad frågor. Att man då försöker beskriva detta som att det inte har något värde saknar verklighetsförankring! Då vet man inte vad det är som sker.

Nu har jag i alla fall informerat om en del av det som pågår. Det är reella saker för både den svenska och den finska regeringen och för båda ländernas försvarsledning.

Kerstin Lundgren, du rör dig med allmänna formuleringar om vad det ena eller andra betyder i en krissituation. Jag tror inte att du vet vad vi kommer att göra i en eventuell krissituation. Jag tror inte att du vet vad Finland gör i en eventuell krissituation. Beroende på vilket scenario, vilket händelseförlopp, som uppstår i en krissituation väljer man vilka instrument som ska användas och vilken roll ett enskilt land ska spela. Jag tror inte att du kan säga exakt vad som kommer att ske.

Det viktiga nu är att skapa samarbeten och kontaktytor så att man, när en sådan situation uppstår, på ett enkelt sätt kan agera tillsammans, om man beslutar sig för det utifrån vad som är klokt i ett sådant läge. Men jag tänker inte stå här och spekulera om detta.

Det som presenteras här i kammaren blir en väldigt teoretisk diskussion. Jag tror att realiteterna när en sådan situation ska hanteras kommer att se ut på ett helt annat sätt än man i den politiska världen ibland föreställer sig.

Man kan fundera på en annan sak också. Hur förebygger man konflikter och kriser på bästa sätt? Är det genom att ändra säkerhetspolitiska doktriner på ett snabbt sätt? Jag tror inte det. Jag tror att stabiliteten långsiktigt gagnas bäst av att vi behåller vår grundläggande hållning med militär alliansfrihet och utifrån det utvidgar och fördjupar våra samarbeten över hela den kartbild som jag tidigare har redogjort för här. Det är den strategi vi har och som vi utgår från på grund av försvarsbeslutet i Sveriges riksdag, som fem politiska partier står bakom. Det är där vi menar att samsynen finns.

Sedan löstes frågan om Nato genom att vi tillsatte en utredning som skulle titta på alla våra samarbeten, men den militära alliansfriheten skulle inte utvärderas. Det var viktigt för regeringen mot bakgrund av att vi inte ville skapa någon osäkerhet om den grundläggande svenska linjen när det gäller den militära alliansfriheten. Vi ville inte sända den signalen till en omvärld som i många stycken är oförutsägbart.

Jag tycker att det som regeringen och jag i vardagen gör med alla dessa samarbeten är väl förankrat i Sveriges riksdag.

Man ska inte nedvärdera vikten av dessa samarbeten som konfliktförebyggande och stabiliserande. De är mycket viktiga ur den aspekten. Och jag vet att Sverige är en uppskattad partner i de samarbetena, att vi får mycket god feedback och att man också litar på det vi säger och gör i olika sammanhang.

Slutligen är det så att vi är med i cybercentret i Tallinn, och vi kommer att ansöka om att bli medlemmar i Stratcom i Riga.

Anf. 29 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Det är ingen tvekan om att vi uppskattar samarbeten. Där är vi överens. Vi tycker att det är viktigt och bra, försvarsministern, med olika samarbeten och viljan att samarbeta. Här gör försvarsministern ett bra jobb för att bygga samarbeten. Men det vore väldigt bra om vi också kunde fortsätta att bygga samarbeten för att just förebygga konflikt med flera. Försvarsministern beskriver nu det nära samarbetet med Finland, Lettland, Estland, Litauen och så vidare. Vi har tagit många steg. Och vi är överens när det gäller den nya insatsen i Baltikum men också när det gäller världlandsavtalet och annat som kommer för att underlätta samarbete.

Men det är ändå en intressant bild att försvarsministern verkligen håller fast vid att ingen vet vad som händer, som en del i en säkerhetspolitisk bas. Det blir för mig, fru talman, lite märkligt, för hela idén med den centrala punkten solidaritet är att man ska veta att vi ställer upp. Det är inte bara 42.7, utan Sverige har en ensidig solidaritetsklausul som säger: Om det händer ställer vi upp, också militärt. Det ska man veta. Vi förväntar oss också att andra ska göra det när det gäller oss.

Jag uppfattar inte att försvarsministern i den delen har någon tvekan, för då hoppas jag att han är tydlig. Vi ställer upp också militärt. Det är garantin från vår sida i solidaritetsklausulen. Och steget från den till artikel 5 i Nato är ju bara ett ytterligare förtydligande som handlar om att visa att vi menar allvar med vår solidaritet och att vi förväntar oss att andra gör detsamma.

Anf. 30 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det första jag gjorde i interpellationssvaret var att jag hänvisade till solidaritetsförklaringen. Jag pratade också om Lissabonfördragets 42.7. Här har vi gjort åtaganden i praktiken, som vi också har presenterat både för riksdagen och i förhållande till Frankrike, som var aktuellt i det sammanhanget. Och det var första gången som det prövades. Där har Sverige visat att man är beredd att ställa upp.

Sedan gäller det detta med att ingen vet vad som händer. Hur många var det som med exakthet hade förutsett Krim och det hybridförlopp som ägde rum i det sammanhanget? Det är det som jag försöker resonera om. Hur ser ett krisfall eventuellt ut? Det är väldigt svårt att förutse hur ett krisfall ser ut i praktiken. Det är inte detsamma som att man ska vara passiv eller inte förhålla sig till det. Det är ju detta vi förbereder med alla de här samarbetena. Det handlar om att också tillsammans med andra eventuellt kunna hantera en krissituation. Men vi bestämmer inte från början vad vi gör, eftersom det är omöjligt.

Det blir en debatt där du har ett påstående som du använder som någon säkerhetspolitisk grund utifrån det jag försöker diskutera utifrån en reell praktisk situation, hur den skulle hanteras i en krissituation. Jag tror att det är väldigt få som har den spåkulan att de kan säga: Så här ser ett krisförlopp ut, och vi gör på exakt det här sättet i det läget. Jag tror inte att den personen finns. Däremot kan man förbereda sig på olika sätt. Det är det vi gör genom kombinationen av stabilitet i militär alliansfrihet, fördjupade samarbeten och en höjd militär förmåga.

Jag tycker dessutom att det är bra att vi har en bred försvars- och säkerhetspolitisk överenskommelse där vi är överens om hela inriktningen, förutom att ni från de borgerliga partierna driver Natofrågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 10.24 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 10.35.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 10.35.

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:454 om samarbete med Awepa

Anf. 31 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Kerstin Lundgren har frågat mig om det är min och regeringens politiska vilja att Sverige ska skära ned på stödet till utveckling av parlamentarisk demokrati i Afrika och helt avsluta sitt mångåriga samarbete med organisationen Awepa International. Kerstin Lundgren har även

frågat mig om regeringen avser att minska stödet för att utveckla den parlamentariska demokratin på regional nivå i den nya samarbetsstrategin.

Demokrati och mänskliga rättigheter är högt prioriterat inom det svenska utvecklingssamarbetet. Sverige är en av världens största givare inom demokratibistånd och har sedan många år ett omfattande stöd till organisationer som verkar för stärkt demokrati i Afrika. Regeringens målsättning är att besluta om en ny regional strategi för utvecklingssamarbete med Afrika söder om Sahara för perioden 2016–2020 före utgången av detta år.

Den 24 september 2015 uppdrog därför regeringen åt Sida och Folke Bernadotteakademien att inkomma med underlag till en ny strategi för Sveriges bistånd till stöd för regionalt utvecklingssamarbete i Afrika söder om Sahara. I anvisningarna till dessa myndigheter lyfts särskilt frågor om demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter fram eftersom vi ser fortsatta utmaningar inom dessa områden. Andra samarbetsområden berör frågor om mänsklig säkerhet, frihet från våld, ekonomisk integration, hållbart nyttjande av gemensamma naturresurser samt regional motståndskraft.

Myndigheten Sida har till uppgift att genomföra de av regeringen beslutade strategierna för utvecklingssamarbete och föra dialog, identifiera, besluta om och följa upp effektiva insatser som kan bidra till att strategins mål uppfylls.

Den svenska förvaltningsmodellen medför en hög grad av delegerat ansvar från regeringen till myndigheterna. Myndigheterna genomför sin verksamhet inom ramen för den styrning som ges i lag och förordning, myndighetsinstruktion, regleringsbrev och särskilda uppdrag. Myndigheternas fristående ställning och långtgående befogenheter att besluta om hur de egna uppgifterna ska lösas är en viktig komponent i den svenska förvaltningen.

Regeringen har därför ingen ambition att detaljstyra vilka insatser eller samarbetspartner myndigheten Sida väljer. Men jag är informerad om att Sida för en dialog med Awepa, bland annat om hur finansiellt stöd skulle kunna säkras exempelvis via EU:s panafrikanska program. Jag vill också vara tydlig med att regeringen inte har fattat något beslut om att prioritera ned den här typen av stöd.

De svenska insatserna till stöd för parlamentarisk demokrati i Afrika går inte enbart genom Awepa och utgår inte bara från insatser i den regionala samarbetsstrategin. Exempelvis genom PAO-strategin, partianknutna organisationers demokratistöd, får fyra svenska partianknutna organisationer, bland dem Centerpartiets Internationella stiftelse, stöd till ett program för unga afrikanska politiker. Inom den tematiska strategin för särskilda insatser för mänskliga rättigheter och demokratisering 2014–2017 ges dessutom globala stöd som riktar sig just till den parlamentariska aspekten av demokrati.

Anf. 32 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Tack, biståndsministern, för svaret på mina frågor!

Jag konstaterar att bilden är att en utvärdering har gjorts av det samarbete som har ägt rum. Utvärderingen kom 2015. Den visar på gott utfall. På grund av flyktningavräkningar har man värderat att här inte finns möjlighet att stötta parlament och parlamentariker eftersom det inte är prioriterat. Regeringen har i sin beredning av ny strategi uppenbarligen inte prioriterat själva kärnan i parlamenten, nämligen parlamentarikerna.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

Utgångspunkten är naturligtvis att se hur vi får stabilitet, hur parlamenten skapas som en konfliktlösande arena. Det bygger på att parlamentarikerna har makt och möjligheter att fungera som konfliktlösare. Biståndsministern jobbar ofta med konfliktfrågor, och hon borde uppmärksamma värdet av att säkra parlamentets roll. Tyvärr verkar det som att regeringens arbete med att stärka governance, att jobba konfliktförebyggande, för demokrati, handlar mer om att stötta regeringar och bygga institutioner än att stötta parlamenten som parlament.

En av de signaler som jag har fått, fru talman, är att parlamenten inte är identifierade som en strategisk punkt i den nya strategin. Det är också en av bilderna som har givits till skälet till att man från svensk sida vill avsluta ett 30-årigt samarbete med Awepa och Awepa International. Det kan inte tolkas på annat sätt än att parlamenten inte bedöms vara fokusområden. Det beklagar jag.

Jag har också hört att man tycker att parlamenten är besvärliga eftersom parlamentarikerna byts ut. De kommer och går. Det har jag sett i en del av den kommunikation jag själv har haft. Det är naturligtvis en del av utmaningen, men det är också en del av demokratin.

Fru talman! Både det ena och det andra partiet ger stöd för att bygga partier som skapar möjligheter för människor att ta på sig uppdrag i parlament och därmed vara folkets röst in i problemlösande uppdrag. De är viktiga. Men om parlamenten är tandlösa och inte kan arbeta blir förutsättningarna svåra. I många afrikanska länder är utmaningen att regeringsmakten är stark. Regeringsmakten har ett stort övertag i förhållande till parlamenten. Det blir ingen balans, och parlamenten blir inte konfliktlösare.

Därför är det viktigt att fortsätta att arbeta parlament till parlament och parlamentariker till parlamentariker. Awepa är just en organisation som arbetar parlamentariker till parlamentariker. Det är beklagligt att Sverige hänvisar till samtal med EU:s panafrikanska program eller hänvisar till globala stöd – UNDP, utgår jag från – för att vara med och stötta men inte stöttar det långvariga 30-åriga samarbetet med Awepa International.

Anf. 33 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag förstår att Kerstin Lundgren har ett engagemang i Awepa eftersom hon också sitter i styrelsen. Men som jag förklarade går regeringen inte in i detalj och berättar för Sida eller för Folke Bernadotte-stiftelsen exakt vilka samarbetspartner man ska fokusera på.

Jag kan bara konstatera att i fråga om den nuvarande strategin är ett av de absolut prioriterade områdena som beslutades av den tidigare regeringen att främja demokratisk utveckling främst genom antikorruption. Sida har tolkat det så att just det stödet inte främst är fråga om att främja anti-korruption.

Regeringen kommer att lägga fram en ny regional samarbetsstrategi där vi kommer att prioritera mänskliga rättigheter och demokrati. Så har det inte varit tidigare.

Jag vill understryka att det inte bara är genom den regionala strategin som vårt demokratistöd går. Jag vill kraftigt motsäga insinuationen att den här regeringen stärker bara regeringar och institutioner. Den största andelen av Sidas verksamhet går till demokratibistånd. Det är 5,8 miljarder. Än så länge går en oerhört liten del till att stärka institutioner.

Det finns också andra strategier. Till exempel PAO-strategin går till ett program för unga afrikanska politiker, Programme for Young Politicians in Africa. Det är Centern som är initiativtagare. Inom den tematiska strategin för mänskliga rättigheter ges globala stöd till exempelvis the Inter-Parliamentary Union och Parliamentarians for Global Action, som har programaktiviteter i Afrika.

När det gäller det specifika fallet med Awepa har man varit beroende av stöd från Sverige. Vad jag är informerad om har Sida haft en dialog med Awepa och sett till så att stödet kan utfasas och användas så smidigt som möjligt för programverksamhet eller för basbudgetstöd under övergångsperioden för att kunna gå över till andra givare. På så sätt orsakas minimal skada på Awepas organisation och arbete. Awepa ska ges tid att söka nya givare.

Jag ser ett stort värde i de panafrikanska initiativen för parlamentariker. Panafrikanska parlamentet kommer på förslag av Afrikanska unionen att få viss lagstiftningskompetens. Det är absolut ett steg i rätt riktning. Jag som gammal EU-parlamentariker har suttit i EU-parlamentets parlamentariska församling som är knuten till Panafrikanska parlamentet, och jag har god insikt i det. Men det betyder inte att jag kan gå till vår myndighet och säga exakt vilka organisationer som den ska medverka till. Men i den nya strategin för regionalt samarbete lyfter vi upp demokratistödet som en av de viktigare frågorna i strategin.

Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Awepa är i det här fallet ett exempel. Det som är viktigt är att regeringar har styrt under 30 år, och därmed också tyckt att det har varit värdefullt med ett samarbete med Awepa International. Det har varit fråga om att bygga nätverk parlamentariker till parlamentariker och därmed stärka parlamentarikerna och parlamentets roll.

Vi talar här om demokratistöd. Jag håller med om att det finns många andra delar. Det som ofta glöms bort är just parlamentets viktiga roll som konfliktlösare. Väl fungerande parlament är oerhört viktiga för att kunna möta olika grupper i samhället och olika gruppers intressen och vara en del i en process.

Därför är det oerhört viktigt att demokratistödet inte glöms bort. När man i en strategi pratar om att värna demokrati, politiska partier, civilsamhället, good governance, bra samhällsstyrning och ett fristående rättsväsen får man inte glömma bort parlamenten. Parlamenten har en central roll.

Det är bra när Panafrikanska parlamentet får en lagstiftande besluts-makt. Det har i dag Ealas parlament. Det är naturligtvis en viktig föregångare. Där har Sverige varit med och stöttat. Det är ett stöd som nu upphör.

Signaler sänds ut att vi från svensk sida inte längre prioriterar den typen av stöd. UNDP är en av aktörerna. Det är naturligtvis intressant, fru talman, att Sverige som har haft ett långt samarbete och byggt upp parlamentariker-till-parlamentariker-stödet i det här fallet väljer att avsluta – eller fasa ut, som ministern uttryckte det.

Jag hade hoppats att ministern skulle säga att detta var en tillfällig situation på grund av flyktingåtaganden och de kostnader som följer av detta men att vi har ambitionen att brygga över och komma tillbaka. Det är naturligtvis en viktig signal också till de myndigheter som lyssnar på, hör,

Prot. 2015/16:97

22 april

Svar på
interpellationer

läser och tolkar de signaler som regeringen sänder ut och de direktiv som finns i den kommande strategin.

Om regeringen skulle säga att detta var en tillfällig situation men att ambitionen finns att vi ska komma tillbaka och att vi ska finnas med och stötta – vi pekar inte ut den ena eller den andra – parlament och parlamentariker-till-parlamentariker-samarbete, är det naturligtvis en signal som tolkas på annat sätt än jag har uppfattat att man har tolkat regeringens nuvarande signaler. Man har nämligen tolkat det som att det inte är en intressant eller strategisk utgångspunkt för det samarbete som ska vara. Så har jag uppfattat att andra har tolkat regeringens ställningstaganden. Där önskar jag att ministern skulle kunna vara tydlig och markera att detta är ett tillfälligt steg men att vi har ambitionen att finnas med och att jobba parlament till parlament. De är viktiga för demokratin att stärka och därmed också för att förebygga konflikter i Afrika.

Anf. 35 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det är riktigt att vi på grund av kostnaderna för att ta emot flyktingar i Sverige nu ändå har lyckats begränsa avräkningarna till högst 30 procent av biståndet. Det har lett till att vi har fått prioritera hårdare inom biståndet detta år. Det har fallit tillbaka bland annat på denna strategi, där den tidigare regeringen klart har uttryckt att man vill främja demokratisk utveckling främst genom antikorruption.

Vi har som sagt gett i uppdrag till Sida och Folke Bernadotteakademin att ta fram en ny strategi där det i instruktionerna talas om demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Kerstin Lundgren vill att jag ska uttala stöd för parlamentariker. Självklart är det viktigt och helt nödvändigt för demokratisk utveckling och ansvarsutkrävande att man har denna balans mellan regering och ett fungerande parlament. Självklart är det också oerhört viktigt med regionalt samarbete i Afrika. Jag tror personligen att det är en viktig framkomlig väg. Men man är ännu i ett tidigt stadium, och det är klart att man behöver stöd för denna typ av aktiviteter. Där är vi alltså helt överens.

Däremot vet Kerstin Lundgren att regeringen inte ska och inte kan gå in och peka på enskilda förmånstagare i fråga om de strategier som vi uppdrar till våra myndigheter att genomföra, följa upp och kontrollera på det lämpligaste sättet när det gäller hur effektivt stödet har varit och hur mycket det uppfyller de mål som regeringen har satt upp för de olika strategierna.

Jag vill återigen poängtera att mänskliga rättigheter och demokrati är den enskilt största sektorn inom Sidas bistånd – 5,8 miljarder. Vi är alltså världens största givare av demokratibistånd. Det är ingenting som vi nedprioriterar.

Tidigare här i kammaren har det ställts frågor om den strategi som handlar om mänskliga rättigheter och demokrati och om anslaget har minskat i nominella termer. Men jag har förklarat att vissa anslagsposter har förts över till andra. Exempelvis har valobservatörsfunktionen förts över till Folke Bernadotteakademin, och finansieringen av kontoret för mänskliga rättigheter i Genève har förts över till UD:s anslagspost för multilaterala organisationer. Vi har alltså inte på något sätt minskat på detta. I den mån vi har minskat har vi inte minskat mer än vad vi har gjort på andra anslagsposter.

Jag kan bara instämma i Kerstin Lundgrens stöd för parlamentarikers viktiga funktion för demokrati och för ansvarsutkrävande och kan också instämma i att regionala samarbeten är oerhört viktiga. Jag önskar verkligen det panafrikanska parlamentet och Ecowas motsvarighet all framgång. Jag vet själv, med min erfarenhet från EU-parlamentet, hur viktiga dessa regionala parlament kan vara som mer fristående röster och mindre styrda av sina egna enskilda regeringar för ansvarsutkrävande. Inte minst när det gäller mänskliga rättigheter och antikorruption tror jag att de kan ha en oerhört viktig roll, vilket Afrikanska unionen har i Afrika i dag just när det gäller det.

Anf. 36 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Det är bra att ministern är tydlig med vikten av parlamentets roll. Det är svårt att styra sina myndigheter. Men om man beskriver demokrati och mänskliga rättigheter med bara dessa ord och inte exemplifierar genom att till exempel lyfta fram och stärka parlamenten som fristående aktörer och som en del i konfliktförebyggande och så vidare riskerar man att de tappas bort därför att det finns många andra starka intressenter.

En av de signaler som vi ofta får – det utgår jag från att ministern också har mött under sin tid i Europaparlamentet – i kontakter med andra parlamentariker är just att de känner att de inte har möjligheter att granska och att de inte vet – inte heller i fråga om biståndet – och inte har förmåga att kontrollera vart pengarna går.

En av de viktiga delarna för oss när vi ska bygga demokrati är naturligtvis att vi bygger den med civilsamhället, med partier, med parlament och med de institutioner som behövs.

Fru talman! Jag hörde att ministern markerade att UD har tagit över Genèvekontoret som en del i en multilateral organisation. Så kan man göra även på andra områden om Utrikesdepartementet och bistandsministern bedömer att man ska göra det. Det finns andra multilaterala organisationer som inte är knutna till FN. Ministern har naturligtvis möjlighet att också här pröva och se förutsättningarna för att fortsättningsvis kunna vara med och stötta multilaterala organisationer som jobbar med parlament för att också där stärka parlamentens förutsättningar att arbeta.

Jag har förståelse för de svårigheter som har funnits när det gäller att kunna prioritera i och med den neddragning som har gjorts i år. Men jag hoppas att det är en övergångsfas och inte en slutfas.

Anf. 37 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen Kerstin Lundgrens engagemang för parlamentarikernas roll, för parlamentets roll och inte minst för de regionala och internationella parlamentets roll i världen. Jag tror att det är en mycket viktig och framkomlig väg för demokratisk utveckling, för ansvarsutkrävande och för mer oberoende granskningar av enskilda regeringar. Där är vi överens.

Däremot blir jag lite konfunderad över vad Kerstin Lundgren drev under Alliansens tid, eftersom parlament inte specifikt är uttryckt i prioriteringarna för den regionala strategi som Awepas stöd just nu är beroende av. Däremot har man nämnt antikorruption som ett prioriterat område för främjande av demokrati.

Vi har ett väldigt brett stöd inom området demokrati. Som jag nämnde tidigare har inte neddragningarna på grund av avräkningarna för flyktingmottagandet i år betytt att allt svenskt stöd till parlamentariker i Afrika har försvunnit – långt ifrån. Dessutom stöder vi genom vårt EU-bistånd även det panafrikanska parlamentet. Förhoppningsvis kommer Awepa att hitta ett stöd. Såvitt jag är informerad kanske EU är villigt att gå in och göra detta.

Regeringen tycker att demokratibistånd är en av våra största prioriteringar och kommer så att vara. Vi hoppas att denna kontinuitet fortsätter. Jag kommer inte att kunna uttala specifikt vilka organisationer som ska stödjas via Sida. Men vi har ändå en viss överensstämmelse i åsikter här.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:528 om FN-ambassadörernas besök

Anf. 38 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Karin Enström har frågat utrikesministern hur hon resonerade kring användandet av biståndspengar vid FN-ambassadörernas besök, om kostnader för kampanjen till FN:s säkerhetsråd kan klassas som bistånd, om gällande regelverk följts i fallet med besöket från FN-ambassadörerna, hur utrikesministern ämnar följa upp hur Sida och Dag Hammarskjölds Minnesfond har hanterat sina medel samt huruvida Utrikesdepartementet betalat resor och uppehälle för andra FN-ambassadörer eller andra länders diplomater. Interpellationen har överlämnats till mig i egen skap av biståndsminister.

Karin Enströms fråga rör den seminarieserie som har utarbetats i samarbete mellan Dag Hammarskjölds Minnesfond och Utrikesdepartementet och som har genomförts inom ramen för fondens ordinarie verksamhet. Vid de två aktuella seminarietillfällena deltog representanter för några av de fattigaste och mest utsatta länderna i världen för att diskutera klimatutmaningarna och Agenda 2030, möta svensk expertis vad gäller klimatfinansiering samt ta del av innovativa svenska miljöåtgärder.

Dag Hammarskjölds Minnesfond har som uppgift att främja säkerhet, utveckling och stärkt multilateralism och verkar genom seminarier, konferenser och nätverksbyggande och får sin finansiering just för detta ändamål. Regeringskansliet beslutar kontinuerligt om insatser där de fattigaste och mest utsatta länderna inbjuds att delta i diskussioner och kunskapsutbyten om exempelvis klimatfrågor, utveckling och andra frågor som relaterar till fred och säkerhet. Detta är en del av vårt bistånd.

Denna regering, liksom föregående regeringar, innehar beslutanderätten för en anslagspost inom biståndet som är ämnad att finansiera sådan verksamhet. Drygt hundra olika organisationer, myndigheter och forskningsinstitut får bidrag genom denna anslagspost. Att med biståndsmedel finansiera seminarieserier om politik av hög relevans för representanter från några av världens fattigaste länder, sviktande och konfliktdrabbade länder och länder som är värst drabbade av klimatförändringarna, vilket stärker dessa länders röst i den globala debatten, är i enlighet med målet för utgiftsområde 7.

Sveriges kandidatur för en plats i FN:s säkerhetsråd bygger på att länder ska rösta på oss för att vi har en bra politik. Arbetet med Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd finansieras via UD:s del av Regeringskansliets förvaltningsanslag inom utgiftsområde 1 och inte via biståndsmedel. Detta gäller såväl arbetet vid det sekretariat som inrättats på UD som det kandidaturrelaterade arbetet vid FN-representationen i New York.

I fallet med den aktuella seminarieserien handlar det om ett samarbete kring utvecklingsfrågor mellan en biståndsfinansierad organisation och UD. Besöket har varit i linje både med Regeringskansliets regelverk och med den inriktning som Dag Hammarskjöldfonden beviljats biståndsmedel för. Dag Hammarskjölds Minnesfond, som är en internationell stiftelse med säte i Uppsala, finansieras av UD, genom Sida. UD:s bidrag till Dag Hammarskjölds Minnesfond ges som verksamhetsstöd på årsbasis men kopplas till det senaste avtalet om treårigt samarbete som ingicks mellan Regeringskansliet och Dag Hammarskjölds Minnesfond i februari 2015. UD avtalar regelbundet på treårsbasis samarbete med Dag Hammarskjölds Minnesfond.

Uppföljningen av Regeringskansliets stöd sker enligt gängse rutiner för bidrag av detta slag. Det innebär att Dag Hammarskjölds Minnesfond årligen ska återrapportera till Sida och Regeringskansliet hur verksamheten har bedrivits och hur de finansiella bidragen har använts. Sida och Regeringskansliet gör då en granskning av återrapporteringen och har möjlighet att vid behov begära in kompletterande information.

Anf. 39 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar biståndsministern för svaret, trots att det var till utrikesministern jag ställde interpellationen och därmed frågorna.

Som jag skrev i min interpellation har Förenta Nationernas säkerhetsråd det högsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet, och det spelar naturligtvis roll vilka som sitter där. Därför stöder Moderaterna Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet för perioden 2017–2018 till fullo. Det är två månader kvar; i sommar, den 28 juni, avgör man genom en sluten omröstning i FN:s högkvarter i New York vilka två länder av Sverige, Italien och Nederländerna som får de två tillfälliga platserna i säkerhetsrådet.

Vi hade önskat att man inom EU-kretsen hade kunnat komma överens om en rotationsordning och därmed vilka två EU-länder som skulle kandidera i den här omgången, men där nådde vi inte ända fram. Hade vi gjort det kanske vi inte hade befunnit oss i den här situationen. Vi har nämligen länge sagt att det internationella bruket med omfattande kampanjer behöver ses över. De riskerar både att bli kostsamma och att öka risken för korruption. Det är dock hård konkurrens om dessa tillfälliga platser, och det är tre länder som konkurrerar om två platser. Trots den hårda konkurrensen förutsätter vi naturligtvis att den svenska kampanjen sker enligt våra gemensamma utrikespolitiska principer.

Fru talman! När Dagens Nyheter i en granskning uppgav att biståndsmedel gått till regeringens kampanj till säkerhetsrådet, i form av olika resor för andra länders FN-ambassadörer, visar det att regeringens arbete med kampanjen måste granskas. Minsta tveksamhet om att detta inte skulle gå rätt till har naturligtvis betydelse för förtroendet för Sverige och för just de värden vi vill driva, inte minst i FN och säkerhetsrådet.

Det är därför vi från utrikesutskottets sida har bett statsråden att komma och förklara och beskriva, och det är även därför ett statsråd är här i dag – för att bringa klarhet. Det är bra. Av någon anledning har nämligen den rödgröna regeringen hållit korten nära bröstet när det kommer till kampanjen. Det finns oklarheter kring diarieföring, och de resor den här interpellationen handlar om är ett exempel. Man kan ställa frågor om varför man valde att bjuda just FN-ambassadörerna för dessa länder. Fanns det andra personer, kunniga på området, som var aktuella för en inbjudan men valdes bort?

Risken med att hålla korten nära är att det blir motsatsen till den transparens och öppenhet vi vill ska präglade såväl FN som andra internationella organisationer. Det kan öppna för missförstånd och oro för att allt inte har skett på ett riktigt sätt. Hur ser biståndsministern på Sveriges framtida arbete i FN om ökad öppenhet och naturligtvis ökad effektivitet i säkerhetsrådet?

Ett annat fall av oklarhet – och där har vi ställt frågor, inte minst i form av skriftliga frågor – har gällt kostnaderna för kampanjen och till vilka länder regeringsrepresentanter har rest, vilket vi har velat få en överblick av. I går fick vi som sagt en redovisning, och det är bra. Men den budget som redovisas i ett särskilt papper visar till exempel inte FN-ambassadörernas resor, och det är därför vi har ställt frågorna om vilka pengar som har använts till vad. Vi har fått en redovisning, men jag tycker trots det att det är viktigt att vi reder ut allting eftersom Sverige verkligen ska vara rösten mot korruption och för ökad öppenhet.

Anf. 40 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Jag har i ett annat sammanhang ställt en fråga till biståndsministern om just kampanjen till säkerhetsrådet. I utrikesutskottet i går hade vi möjlighet att ha ett särskilt samtal med både biståndsministern och utrikesministern kring just kampanjen till säkerhetsrådet, och vi fick kompletterande information.

Fru talman! Låt mig vara tydlig. Från Centerpartiets del har vi ställt oss bakom att Sverige ska kandidera till säkerhetsrådet och att vi ska ha en kampanj som är en lågbudgetkampanj – inte röstfiske. Det ska vara en kampanj som handlar om transparens och där vårt track record, alltså vårt FN-cv, ska tala för vår sak. Det är naturligtvis från den utgångspunkten som vi har tittat på vad som har framkommit från regeringens sida när det gäller säkerhetsrådskampanjen.

Vi har noterat att det har redogjorts på hemsidan för den offentliga delen för 2015 men inte för 2016. Vi har också noterat att det nu har kommit fram uppgifter om att biståndspengar, som vi uppenbart har en del brist på med tanke på flyktingavräkningar och annat, har använts kopplat till säkerhetsrådskampanjen. Det renderar naturligtvis ett antal frågor. Budgeten som redovisas är en sida av saken, men det är ett antal satellitverksamheter som pågår och som inte redovisas.

Här, fru talman, finns det skäl att skapa tydlighet. Från vår sida är vi angelägna om att riksdagen, som ju har uppdraget som parlament att verkligen granska regeringen, synar om det man säger stämmer. Det hoppas jag att vi ska kunna göra, så att vi får god insikt i även de delar som nu inte redovisas och att de ska kunna bli föremål för granskning i utrikesutskottet under de kommande månaderna. Vi kommer inte att hinna göra det före

omröstningen i säkerhetsrådet. Men vi ska kunna få fram ett brett underlag för att verkligen kunna syna kampanjen.

Fru talman! Detta är viktigt, för det är ju inte varje år som den här typen av verksamhet bedrivs. Och det finns i den globala miljön rätt många kommentarer till hur olika länder agerar i den här typen av kampanjer. Det har nämnts i debatten att Holland bjuder ambassadörer till Aruba. Vi bjuder uppenbarligen in till Stockholm. Det är naturligtvis en del av en verklighet som vi från riksdagens sida har skäl att granska och bedöma, också för fortsatta slutsatser om den här typen av kampanjer.

Fru talman! Biståndet handlar också om mänskliga rättigheter, och en av våra slutsatser när det gällde kampanjen för en plats till MR-rådet var att vår tydliga röst för mänskliga rättigheter var något som andra irriterade sig på och som gjorde att vi inte fick stöd i slutomröstningen.

Jag hoppas, fru talman, att Sveriges röst inte har tystnat för en plats i säkerhetsrådet.

Anf. 41 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Karin Enström och Kerstin Lundgren, för frågorna! Jag välkomnar verkligen ert stöd till Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet. Jag välkomnar också möjligheten att här i riksdagen svara på dessa frågor i offentligheten, så att även det vi pratade om i utrikesutskottet i går kan följas av svenska folket och de journalister som har visat intresse för den här frågan.

När det gäller rotationsordningen stämmer det att det är tre europeiska länder som nu konkurrerar. Sverige var det första landet som anmälde sitt intresse. Vi har även gjort ansträngningar för att koordinera inom EU-kretsen, så att vi skulle slippa den här konkurrenssituationen. Det tredje landet som anslöt sig gjorde det väldigt sent och har ambitionen att bli ett land som kanske till och med sitter permanent i säkerhetsrådet. Vi har verkligen inte önskat den här situationen, som är olycklig. Det hade varit bättre om EU-kretsen hade kunnat enas om två kandidater.

När det gäller att hålla korten nära bröstet kan man verkligen uttrycka det så. Det tycker jag är en mer rättvisande beskrivning än att vi försöker dölja saker. Vi har nu redovisat kostnaderna, inte bara för 2015 utan för 2014–2016 fram till mars, för utrikesutskottet. Totalt ligger kostnaden runt 20 miljoner, varav 10 miljoner för att finansiera de särskilda kanslier som finns inom UD för att jobba med kampanjverksamheten. Jag vill vara väldigt tydlig med att det inte är biståndspengar utan anslagspengar. 10 miljoner är kostnaden för ordinarie personal, alltså UD-personal som är avdelade för detta, inte extraanställd personal. Det är 20 miljoner som har använts hittills.

Vi välkomnar all granskning, och det är inga kort som ska läggas på bordet. Vi behöver inte hålla dem så nära bröstet när omröstningen är klar. Det är inget som helst hemlighetsmakeri bakom detta.

Varför just FN-ambassadörer? Dag Hammarskjöldstiftelsen har anordnat de här seminarierierna inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Man har alltså inte fått pengar av oss specifikt för att inbjuda FN-ambassadörerna. Dag Hammarskjöldstiftelsen sysslar med bland annat FN-reform och säkerhetspolitik. Under det gångna året har FN slutit flera oerhört viktiga avtal såsom klimatavtalet, Agenda 2030 och Financing for Development.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

Just dessa FN-ambassadörer från små, konfliktdrabbade och fattiga länder har suttit som aktörer inom FN och förhandlat. Vi har haft ett väldigt tätt samarbete med dem för att nå framgång inom till exempel klimatavtalet, så de var relevanta för Dag Hammarskjöldstiftelsens verksamhet. Inbjudan har skett i samarbete med UD. Vi har bedrivit en aktiv politik för att samarbeta med just de här länderna för att nå framgång i de här avtalen.

Sedan är detta bistånd. Bistånd är inte bara att ge matpaket eller humanitär nödhjälp till fattiga människor i Afrika. Bistånd är också konferenser, kunskapsutbyte, stärkandet av kapacitet hos de allra fattigaste länderna för att de ska kunna delta i de internationella förhandlingar som är helt avgörande för deras framtid. Detta har regeringar alltid sysslat med. Att försöka få det att framstå som att man tar pengar från fattiga länder är alltså fel.

Anf. 42 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi har den här debatten och håller verkligen med biståndsministern om att det är bra att vi inte har den bara i utskottet. Men jag skulle kanske önska en lite större förståelse för de frågor som vi ställde långt innan detta blev granskat av medierna. Det är ju inte för att vi inte vill att det här ska gå bra.

Det är viktigt att visa att man kan genomföra en sådan här kampanj och att den, som vi alla hoppas på, ska lyckas. Men det ska ske på ett öppet, transparent och effektivt sätt, för det är ju så som Sverige vill och ska verka. Då måste allt vi gör, inklusive en sådan här kampanj, präglas av dessa värden.

Det är också därför vi har ställt frågan om vad det är för medel som har använts till vad. Det är bra att vi har fått en motivering till att det var just dessa personer som blev inbjudna till konferenserna.

Jag är mycket väl medveten om att bistånd används till så mycket mer än till nödhjälp. Det måste det göra, för annars kommer vi inte vidare. Det finns många olika sätt att använda bistånd på, men det får inte råda ens en misstanke om att det finns en gråzon när det gäller hur man använder biståndsmedlen. Här har regeringen varit tydlig och sagt att detta klassificeras som bistånd, och det var bland annat det vi ville ha svar på.

Det får som sagt inte råda tveksamheter. Vi har ställt frågor tidigare men inte fått särskilt bra svar. Det tycker jag att vi ska kunna kräva, och det hoppas jag att vi kommer att få i fortsättningen.

Varför finns då den här misstänksamheten? Jo, som jag sa har vi ställt skriftliga frågor och fått ganska svepande information. Vi har inte velat ha information om exakt vilka länder som har lovat vad, för jag tror inte att vi ska ha långa listor över vilka länder som har sagt att de ska stödja vår kandidatur till FN:s säkerhetsråd och vilka som ska rösta på olika sätt.

Vi har också haft en diskussion om på vilket sätt och med vilket budskap denna kampanj ska bedrivas. I höstas hade vi en ganska lång diskussion om huruvida Sverige skulle vara en oberoende röst eller inte. Vi kritiserade Utrikesdepartementet för att ha antagit budskapet Global commitment, independent voice – på svenska: globalt åtagande, oberoende röst.

Vi reagerade på det eftersom Sverige har EU som sin centrala plattform, och det kunde uppfattas som att vi inte tog vårt EU-medlemskap på allvar.

Vi fick försäkringar om att detta budskap inte skulle användas. Men så sent som i går såg jag att det officiella Twitterkontot för FN-representationen i New York använder detta budskap.

Om man säger att man vill ha en bred politisk uppslutning och uppbackning och att vi ska ha en så gemensam uppfattning om detta som möjligt men sedan inte följer det uppstår det såklart frågetecken.

Vi kommer att fortsätta att granska denna kampanj. Den utvärdering som utrikesutskottet och riksdagen kan göra finns det ingen anledning att göra innan själva omröstningen sker. Men oavsett hur det går tror jag att det är bra att göra den för att inte minst dra slutsatser om varför det gick bra eller, i värsta fall, inte gick bra.

Jag skulle ha velat se en större ödmjukhet och förståelse för att vi ville ha de kort vi nu talar om längre från bröstet och ut på bordet.

Biståndsministern får gärna ge ett svar.

Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Jag har som sagt tidigare ställt en fråga till biståndsministern om andra insatser med en eller annan koppling till att kampanjen för en plats i säkerhetsrådet har finansierats av biståndsbudgeten. Det var när vi hade fått bilden av att *en* grupp ambassadörer under hösten hade bjudits in till en konferens.

I det svar jag fick nämndes inget om något mer. Svaret är undertecknat av Isabella Lövin den 13 april. Under denna tid blev det dock uppenbart att ytterligare en grupp ambassadörer hade bjudits in. Om detta skrivs inget i svaret på min fråga.

Det är givetvis ytterligare en signal som gör att vi känner osäkerhet. Finns det fler frågor som ligger i det dolda? Bilden är inte helt tydlig och transparent.

Jag kan förstå att man inte vill presentera alla frågor offentligt. Men det är fullt möjligt att presentera för utrikesutskottet och därmed för riksdagen under sekretess. Vi hade till och med möten med Utrikesdepartementet under de tre veckor som informationen fanns tillgänglig, men under dessa tre veckor fick vi inte ta del av någon uppgift om vad som hade förevarit. Det gör att vi har anledning att ställa frågor.

En av de frågor som finns gäller kampanjkansliets roll. Kampanjkansliet är en nyckelspelare i det arbete som bedrivs. Det har framkommit att kampanjkansliet också har haft en roll i styrningen av just den biståndsfinansierade delen.

Fru talman! Då undrar man förstås, också med tanke på tidigare debatt, över UD:s styrning av biståndet i denna del.

Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Sverige är en av de absolut största givarna till FN. Vi ligger på femte eller sjätte plats globalt. Vi är ett litet land, och vi ger 1 procent av vår bni till bistånd. 11 miljarder om året går till FN och FN:s olika organisationer.

Det är mer än 20 år sedan Sverige satt i FN:s säkerhetsråd. Vi tycker att det är rimligt att spendera 10–20 miljoner, det som vi hittills har redovisat, från UD:s utgiftsområde 1 för att vi ska kunna sitta i FN:s säkerhetsråd.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

Jag tror att det är väl spenderade pengar för svenska folket för att vi ska få sitta i världens enda beslutsfärga organ när det gäller fred och säkerhet. Krig och konflikter är ju ett av de största skälen till att människor är fattiga och lider.

Bistånd är också kunskapsutbyte. Det är rent hyckleri när vissa riksdagsledamöter i kommentarer i tidningar ger sken av att bistånd inte används till konferenser, kunskapsutbyte och liknande.

År 2014 hade vi en mycket framgångsrik konferens om befolkningsfrågor tillsammans med UNFPA i Stockholm och med just parlamentarier, vilket Kerstin Lundgren och jag precis har diskuterat. Det var den tidigare regeringen som stod värd för den, och kostnaden för denna enda konferens var närmare 15 miljoner.

Det gick på biståndsmedel, och jag tycker att det var helt riktigt i enlighet med syftet för utgiftsområde 7: att hjälpa människor att resa sig ur fattigdom och göra sin röst hörd.

Det här är alltså inga konstigheter, och det vet riksdagens utrikesutskott mycket väl.

När det gäller Dag Hammarskjöldfondens inbjudan handlade den i substans om klimatfinansiering och krig och konflikter. Man diskuterade antibiotikaresistens och stadsplanering. Man gjorde studiebesök på en vatten- och avloppsanläggning i Södertälje. Det var långt från lyxhotell på Aruba, som jämförelsen nyss var.

Sverige kandiderar med utgångspunkt i det vi är bra på och den politik vi för. Vi har en feministisk politik, vi är världsledande på miljöteknik, vi jobbar med att förebygga konflikter och vi är en av världens största biståndsgivare. Det är detta vi för fram när vi träffar dessa länder. Det vore dumt om vi inte gjorde det.

Och när Dag Hammarskjöldfonden bjuder in dessa FN-ambassadörer i deras egenskap av aktörer i de globala förhandlingarna vore det dumt om vi inte passade på att träffa dem. Vi träffade dem utanför Dag Hammarskjöldfondens program, och det finansierades inte av biståndet, vill jag säga.

Angående oberoende röst vill jag säga att det sitter två EU-medlemsländer som permanenta medlemmar i säkerhetsrådet, men EU-samordningen är inte så självklar som det kanske låter i debatten. Därför är det viktigt att andra EU-medlemsländer sitter som tillfälliga medlemmar i säkerhetsrådet.

Anf. 45 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tog inte upp kampanjen om en oberoende röst för att vi skulle ha en debatt om huruvida det var rätt eller inte att använda denna slogan, utan det handlar om vad vi faktiskt har kommit överens om. Är det rätt att framhärda fastän vi har kommit överens om något annat? Det är egentligen det jag är ute efter.

Det är i ljuset av detta och det övriga vi har talat om som vi har varit kritiska och ifrågasättande. Känslan av att det inte är riktigt klarlagt och att det finns något bakom som vi inte får se skapar en misstro som Sverige inte är betjänt av.

Fru talman! Vi ifrågasätter inte att en kampanj av detta slag, en kandidatur, kommer att kosta skattepengar. Men det är viktigt att det inte råder

några som helst oklarheter om vilka medel som har använts och på vilket sätt och i vilket syfte de har använts. Det är det hela frågan handlar om.

Det handlar om förtroende, och det handlar om vilka värden vi vill kunna driva i FN, andra internationella organisationer och som sagt förhoppningsvis också i det organ som har det högsta ansvaret för fred och säkerhet i världen. Där har Sverige, både som biståndsgivare och som aktiv aktör i globala frågor, verkligen något att bidra med. Jag hoppas att utfallet kommer att bli på det sättet.

Våra motiv till att ställa oss frågande till detta har ifrågasatts på många sätt, och därför är det bra att vi diskuterar dessa frågor i all öppenhet. Vi vill vara säkra på att det inte kommer några nya överraskningar nu, utan att vi har denna öppna kanal till utrikesutskottet och riksdagen.

Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag kan verkligen försäkra att det inte finns några andra motiv för regeringen att vilja sitta i FN:s säkerhetsråd än att vi vill driva på för global säkerhet och en hållbar framtid för mänskligheten. Det är också därför vi är en av världens största givare till FN-systemet och en av världens största biståndsgivare.

Jag hade inte tid att svara på Kerstin Lundgrens fråga om varför vi inte nämnde det andra besöket i interpellationssvaret. Jag svarade på frågor hela dagen efter Dagens Nyheters publicering av det så kallade avslöjandet, från alla medier utom Dagens Nyheter som aldrig ringde. Jag berättade omedelbart för TT att det var två grupper som hade inbjudits av Dag Hammarskjöld-stiftelsen. Vi har ingenting att dölja.

Jag vill understryka att FN-ambassadörer från världens allra fattigaste länder inte är några glassiga typer utan har oerhört begränsade möjligheter. Vi har ett land som Kiribati, som har en väldigt liten befolkning och som är en mycket utsatt ögrupp i Stilla havet. Där finns ett fåtal personer som över huvud taget är sysselsatta med internationell politik, och de har varit helt avgörande för att få ett bra klimatavtal på plats, genom sina vittnesmål om landets utsatthet. De var bland annat med på en av resorna och fick ta del av svensk vatten- och avloppsteknik i Södertälje, vilket kan hjälpa Kiribati att klara de utmaningar man har. Jag har själv varit på besök och sett vilka enorma utmaningar som finns med havsnivåhöjningen och bristen på grundvatten.

Det är dessa frågor vi vill driva i FN – säkerhet, klimat, feministisk utrikespolitik och global solidaritet – ingenting annat.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:542 om vapendirektivet

Anf. 47 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Sten Bergheden har frågat mig dels om det är min och regeringens avsikt att i förhandlingarna om vapendirektivet i EU driva en linje som är mer restriktiv än den som regeringen har mandat för från riksdagen att driva, dels vilket ansvar jag har om det skulle visa sig att medie- och protokollsuppgifter om detta skulle stämma.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

I förhandlingarna om vapendirektivet driver regeringen den linje som vi flera gånger fått enhälligt stöd i riksdagen för. Det finns ingen annan avsikt från mig eller regeringen. Jag har fullt förtroende för att de tjänstemän som förhandlar frågan för Sveriges räkning följer sina instruktioner.

Anf. 48 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för det korta svaret! Det lyfte kanske inte upp alla de frågeställningar jag hade i min interpellation, men dessa får vi möjlighet att utveckla vidare nu.

EU:s översyn av vapendirektivet och vår ståndpunkt här i Sverige följs noggrant av 600 000–700 000 vapenägare i landet, vilka är oroliga för att det ska bli inskränkningar som innebär att man inte får ha kvar det vapen man har haft och inte kan utöva den jakt eller den sportskytteverksamhet som man håller på med. Därför vägs alla uttalanden, förändringar och annat på guldvåg för att se åt vilket håll regeringen och riksdagen driver på i denna fråga.

Av den anledningen är det många som läser protokollen från de olika sammankomsterna nere i EU, i det här fallet rådsmötena. Det har visat sig att protokollsanteckningarna från mötena kanske inte har stämt hundra procentigt överens med det ställningstagande vi haft i Sverige. Av den anledningen skapas oro i diskussionen.

Fru talman! Angående dokumentationen har jag en fråga. Jag har tagit del av två separata rådsmötesprotokoll. Enligt dem har Sverige drivit en linje som inte är helt förenlig med landets ståndpunkt. Detta har enligt protokollen skett dels genom att vi inte har motsatt oss de förslag som strider mot vår linje, till exempel när det gäller tidsbegränsningen av licenser, dels genom att vi har framfört egna förslag som kanske inte stämmer överens med den ståndpunkt som Sverige har.

Ett exempel är förbud av samtliga halvautomater, då man räknar upp teknik för dessa automater som innebär att i princip samtliga halvautomatiska vapen kommer att omfattas.

Jag vet att ministern har uttalat i medierna att protokollen från ordförandeskapet är missvisande. Jag skulle gärna vilja att ministern utvecklar det och talar om vad som är missvisande.

Min fråga är: Vilka åtgärder, om några, har vidtagits efter detta för att undvika missförstånd kring att vi har en linje här och att det ändå kan stå något annat i protokollen nere i EU? Min enkla fråga är alltså: Är det protokollet som stämmer, eller är det ministerns och regeringens linje som stämmer i denna fråga? Har man vidtagit några åtgärder för att det som sägs och de förslag som läggs fram på mötena protokollförs korrekt? Är det fler protokoll som kan vara missvisande i det här läget?

Anf. 49 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! På marginalen finns det fel i protokollen, precis som Sten Bergheden säger. Men det framgår tydligt av protokollen att Sverige inte har drivit en sådan linje som Sten Bergheden ger uttryck för. Antingen har Sten Bergheden inte läst protokollen ordentligt eller också ljuger Sten Bergheden.

Sverige har inte vid något tillfälle fört fram något förbud mot halvautomater, utan vi driver den linje som den svenska regeringen har slagit fast och som har stöd bland samtliga partier i Sveriges riksdag.

Anf. 50 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att ministern erkänner att det står fel i protokollen. Min fråga är: Har ministern vidtagit några åtgärder gentemot ansvariga tjänstemän eller ordförandeskapet där nere så att man blir mer noggrann med vad som står i protokollen?

Jag utgår generellt sett från att det som står i ett protokoll måste vara det som har uttalats på ett möte. Det blir väldigt konstigt om någon skriver protokoll som inte stämmer överens med de faktiska uttalandena och de faktiska ståndpunkter vi har drivit i EU.

Samtidigt är jag lite nöjd över att ministern så tydligt talar om att protokollet är missvisande men att det i andra delar av protokollet tydligt ska framgå vad som har sagts. Jag delar inte den uppfattningen fullt ut, för det finns en rätt stor otydlighet i den här biten i och med att man går in i en vapenspecifikation som innebär att samtliga halvautomatiska vapen i Sverige börjar ifrågasättas. Det kan inte vara vår mening att vi ska ha den ståndpunkten. Vi har i alla fall inte haft den här i Sveriges riksdag.

Min fråga blir vidare: Har man vidtagit några åtgärder för att de här protokollen i fortsättningen ska stämma överens med vad som är sagt och gjort på mötena? Har ministern haft uppe den diskussionen med tjänstemännen, så att de är ännu mer noga med att se till att vad de framför uppfattas på ett sådant sätt att det inte kan misstolkas? Kan vi med detta konstatera att framtida protokoll kommer att stämma överens med det som faktiskt har sagts och gjorts på mötet?

Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Svaret på Sten Berghedens fråga är ja. Men jag lägger min tid på att skydda intressena för Sveriges rättmätiga vapenägare och begränsa tillgången till vapen för brottslingar och terrorister. Det vore nog klokt om också Sten Bergheden hade sitt fokus på det, i stället för att misstolka EU:s protokoll.

Anf. 52 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Protokollen är den enda handling från de här mötena som vi har och kan granska, för att se vad som har hänt. Det vore anständigt att se till att protokoll har sådan status att man kan följa vad som har sagts och gjorts på ett möte. Den lärdomen har jag gjort i mitt arbete. Jag har varit sekreterare och annat i olika sammanhang och har då varit rätt noga med att protokollen ska stämma.

Det handlar här om att minska den oro som finns bland jägare och skyttar som följer detta noga, så att de får en trygghet i att Sverige driver sin linje med tydlighet och att det också syns tydligt i protokollen.

Avslutningsvis får jag fråga: Har regeringen för avsikt att på något sätt försöka begränsa eller förbjuda legala vapen, legala vapendelar eller annan legal utrustning som i dag används vid sportskytte eller jakt i Sverige?

I övrigt får jag tacka ministern för svaret.

Anf. 53 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Regeringen har ingen annan linje än den som Moderaterna och Sten Bergheden har stött i Sveriges riksdag. I den ingår att vi står upp för jakt och sportskytte. Men i den ingår också att vi ska göra det svårare för terrorister att få tillgång till vapen.

Det har diskuterats att vissa vapen som är framställda för militärt syfte ska flyttas till den klassifikation i EU där vapen är förbjudna. Det skulle på marginalen kunna betyda att militärkarbiner flyttades dit. Det är i så fall ett pris vi får betala för att ha striktare vapenlagar i EU:s 28 medlemsländer. Det är den avvägning som både jag och Sten Bergheden tillsammans har gjort i riksdagen och det förhandlingsmandat som våra förhandlare har fått. Men det rör sig verkligen på marginalen. I övrigt har vi inga andra sådana planer. Inga vanliga jaktvapen – oavsett om de är halvautomatiska eller inte – ska förbjudas. Det är min absoluta tro att detta också kommer att bli verklighet i EU, för förhandlingarna rör sig i för Sverige positiv riktning.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:537 om renovering av Kungliga Operan

Anf. 54 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Fru talman! Olof Lavesson har frågat mig när jag avser att ge klar-tecken för en ombyggnad av Kungliga Operan.

Kungliga Operan är en av våra viktigaste kulturinstitutioner, och som nationalscen för opera och balett ska den vara ledande och stå på högsta nivå när det gäller utveckling, förnyelse, konstnärlig kvalitet samt hant-verksskicklighet i ateljéer och verkstäder. Det ställer givetvis stora krav på förutsättningarna för verksamheten att nå sin fulla potential. Lokalerna har avgörande betydelse för Kungliga Operans möjligheter att leva upp till alla delar av sitt uppdrag. Husets utformning och skick har betydelse för till-gängligheten men också för den konstnärliga utvecklingen.

Operahuset i Stockholm är sedan länge i behov av renovering. Frågan har blivit alltmer akut, och därför gavs också Statens fastighetsverk i uppdrag att i nära samarbete med Kungliga Operan ta fram en förstudie om en renovering och ombyggnad av operahuset. Den förstudie som överlämnades i maj förra året var gedigen och innehöll glädjande nog beskedet att en omfattande renovering och ombyggnad av operahuset kan göras inom ramen för de 2 miljarder kronor som regeringen har fastställt i uppdraget till Statens fastighetsverk.

En så omfattande renovering och ombyggnad som nu planeras är den största som genomförts i en byggnad som ägs av Statens fastighetsverk. Det kräver ett grannliga grundarbete, och ärendet bereds därför brett inom Regeringskansliet. Min förhoppning är att kunna återkomma i ärendet så snart som möjligt.

Anf. 55 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Redan 1782 lät Gustav III bygga den första kungliga opera på den plats där dagens operahus nu står. Byggnaden revs drygt hundra år senare och ersattes av Axel Anderbergs pampiga operahus 1898. För snart

120 år sedan hände det i Stockholm som nyligen har skett i såväl Helsingfors som Oslo och Köpenhamn: Staden fick ett nytt operahus. Sedan dess har inte mycket hänt.

Verksamheten på Operan har förändrats och utvecklats. Säsongernas omfattning har förändrats. Slitaget har varit omfattande. Publikens förväntningar är annorlunda i dag. Andra krav gäller, tack och lov, vad gäller tillgänglighet och arbetsmiljö.

I dag är behoven av en genomgripande renovering och ombyggnad stor. Trots gott löpande underhåll leder ålderstigna system till problem med arbetsmiljön, hög energiförbrukning och störningar för verksamheten. Dessutom är det nödvändigt med inte bara en renovering utan också en utbyggnad. Som ett av få operahus såväl inom som utanför Sverige har Kungliga Operan i dag bara en scen. Repetitionslokaler för orkestern saknas. I stället får man bussa musikerna till och från Gäddviken i Nacka. I andra riktningen går lastbilarna med scenografi och kulisser, eftersom de inte kan förvaras i huset vid Gustav Adolfs torg. Det är en ohållbar situation.

I samband med alliansregeringens budgetproposition för 2014 aviserade dåvarande kulturministern Lena Adelsohn Liljeroth en ombyggnad av Kungliga Operan. Statens fastighetsverk fick i uppdrag att i nära samarbete med Kungliga Operan AB genomföra en förstudie för en renovering och ombyggnad. En kostnadsram fastställdes till 2 miljarder kronor.

Uppdraget var att utgå från hur man kan skapa bättre förutsättningar för den konstnärliga verksamheten och öka tillgängligheten för publiken. Bakgrunden var just hur Operan bättre ska kunna möta de krav som dagens utövare och publik ställer på en nationalscen för opera och balett. Särskilt påtalades behoven vad gäller ventilation, brandskydd och teknik, liksom de behov som finns av modernare och mer tillgängliga publika utrymmen och flera utrymmen för föreställningar och repetition.

I maj avlämnades, som kulturministern mycket riktigt sa, förstudien till Kulturdepartementet, där den nu verkar ha börjat samla damm på en hylla.

Fru talman! Jag hade inför dagens debatt en from förhoppning om att kulturministern skulle komma med ett tydligt besked till kammaren. Detta är ingen ny fråga. Snarare uppfattar jag att det finns en bred politisk enighet om den förestående renoveringen och utbyggnaden, och grundarbetet är dessutom gjort.

Nu fick vi inget besked i kulturministerns svar. Men hon har chansen att ge ett nu i debatten i stället.

Anf. 56 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Fru talman! Tack, riksdagsledamot Lavesson, för frågan och för ert stora engagemang i Kungliga Operan och vårt kulturarv i stort!

Det finns sedan flera år tillbaka, precis som riksdagsledamot Lavesson beskriver, en tydlig arbetsplan. Det är en process som har varit på gång, och det finns en bred politisk enighet om vad målet är med denna process.

Vi är just nu i ett skede där den förstudie som har lämnats in bereds. Arbetet leds av Statens fastighetsverk, som äger byggnaden som Kungliga Operan hyr. Men det har varit i ett tätt samarbete mellan dessa två som förstudien har arbetats fram och lagts fram för mig.

Prot. 2015/16:97
22 april

Svar på
interpellationer

Detta är den mest omfattande renovering och ombyggnad som Statens fastighetsverk har planerat för. Därmed är det en mycket stor sak för regeringen och för hela vår stat. Det är inget beslut man hastar fram, utan det krävs noggranna överläggningar och ett brett och djupt underlag. Det vi gör, det vi planerar att göra, handlar om hela vår framtid.

Statsrådet Bolund är ansvarig minister i regeringen för Statens fastighetsverk. Men statsrådet Bolund och jag är förstås i ständig kontakt och har en djup diskussion just om detta.

Det är oerhört angeläget att operan, både byggnaden och själva innehållet, som är en av pärlorna i vårt kulturarv har de bästa av förutsättningar.

Anf. 57 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Låt mig inleda mitt inlägg med att berätta hur glad jag är att vi kan stå här och debattera en så viktig sak som svensk scenkonst och vår fina nationalscen. Sedan det senaste valet är det inte längre så ofta som det händer. Regeringen verkar ha fullt upp med att försvara sin entréreform och kämpa för sin filmpolitik. Det har jag förståelse för, men det behöver inte innebära att annat måste stå tillbaka.

Frågan om operahuset är betydligt större än en fråga om tegel och murbruk. Jag instämmer i det som kulturministern sa. Det är inte bara en fråga om en byggnad utan också en fråga om innehåll. Men byggnaden är en förutsättning för innehållet. Det handlar om den konstnärliga verksamheten men också om publikens upplevelser, om tillgänglighet och om delaktighet. Som nationalscen har Kungliga Operan det tydligt formulerat i sitt uppdrag att stå på högsta nivå när det gäller konstnärlig kvalitet, förnyelse, mångfald och hantverksskicklighet i ateljéer och verkstäder. Man har också i uppdrag att agera för att konstarna ska bli tillgängliga för en så stor publik som möjligt.

En förutsättning för detta är fungerande lokaler. Det måste kulturministern och jag kunna vara överens om att man inte har i dag. En tillbyggnad skulle dessutom göra det möjligt för operan att ytterligare kunna utveckla sin barn- och ungdomsverksamhet. I förstudien pekar Kungliga Operan särskilt på möjligheten att kunna utveckla en scen ägnad för barn och unga, något som de flesta andra operahus har i dag men som saknas i Stockholm. En sådan scen skulle också kunna skapa större möjligheter för den nyskapande konsten att utvecklas.

Den förstudie som är gjord är gedigen och djup, och den visar på hur man kan möta operans behov av att åtgärda de tekniska och arbetsmiljömässiga brister som finns och hur man kan möta kraven på utveckling och förnyelse. Dessutom visar man hur detta kan lösas inom den kostnadsram som är satt samt hur man kan klara de krav som ställs ur stadsmiljösynpunkt och utan att de kulturhistoriska värdena äventyras.

Alternativet till en renovering skulle vara ett helt nytt operahus. Men då talar vi om helt andra summor och en betydligt större process. Den tidigare regeringen gjorde bedömningen att det saknades stöd för att sätta igång ett sådant projekt. Jag vet inte om den nuvarande regeringen gör en annan bedömning.

Fru talman! Interpellationsdebatterna har fördelen att de ger utrymme för ett något djupare resonemang än våra betänkandedebatter. Man har lite mer tid till sitt förfogande. Jag hoppas att kulturministern nu tar möjligheten att utveckla sin syn på det nya operahuset. Jag tycker inte att det är

ett orimligt krav att hon också redogör för den fortsatta processen framåt. Hur ska den se ut? När ska beslut fattas? Och när räknar man med att kunna sätta spaden i jorden? Utredningsarbetet är gjort. Färdplanen ligger på bordet. Men när ska den verkställas?

Så otydlig som kulturministern är i sitt svar när det gäller att ge besked om datum och tidslinjer måste jag ställa några väldigt raka frågor. Kommer vi verkligen att se en renovering? Eller tänker man begrava den här frågan på Kulturdepartementet?

Kommer vi att se en renovering, kulturministern, och när kommer den i så fall att ske?

Anf. 58 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Fru talman! Tack, riksdagsledamot Lavesson, för den fortsatta diskussionen!

När man representerar en regering och debatterar mot oppositionen är man glad när det finns konfliktytor. Vi har några sådana, och vi har mötts i den här kammaren och haft våra diskussioner. Sedan finns det också områden där man är överens. Jag är glad över den tydliga redogörelse som riksdagsledamot Lavesson gör för vikten av vårt kulturarv, vikten av en kunglig opera och vikten av en fantastisk byggnad, att den finns kvar i framtiden och att själva verksamheten får de bästa förutsättningarna. Man behöver modern teknik så att man kan fortsätta vara en spelare av världsklass och fortsätta ha utbyte med operor och baletter från världen över. Det gläder mig, och det bådär gott för framtiden att den här djupa kunskapen och insikten finns.

Men riksdagsledamot Lavesson vill också att jag ska stå här och lova datum och tidsfasta processer när det finns en arbetsordning som vi följer. Jag kan bara återigen betona: Vi följer den ordning som finns. Vi är fortfarande inom den tidsram som finns, men detta är ett oerhört stort beslut. Den dagen då jag berättar att vi kör igång och tar det definitiva slutgiltiga beslutet för att det här stora arbetet ska sätta igång ska det också följas. Jag vill inte stå här och säga en sak och sedan komma tillbaka och säga: Nej, vi måste skjuta på det en månad eller halvår.

Jag kommer att återkomma inom kort. Riksdagsledamot Lavesson behöver inte oroa sig för att regeringen i sin helhet och i synnerhet jag som kulturminister inte förstår vikten av vår kungliga opera, både av byggnaden och innehållet, och att de bästa av förutsättningar krävs för att man ska kunna jobba med allt det material som finns och den uppbyggda kunskapen men också för att arbeta för förnyelse.

Anf. 59 OLOF LAVESSON (M):

Fru talman! Kulturministern återkommer hela tiden i debatten till vilket stort projekt detta är – det största någonsin – och vilken komplex process det är fråga om. Så är det naturligtvis. Detta är ingenting som man bara slarvar ur sig. Den som följer den lokala stadsbyggnadsdebatten i Stockholm vet dessutom hur många åsikter som finns och hur känsligt det är när man gör ingrepp i stadsmiljön.

Kungliga Operan är dock inte en Stockholmsangelägenhet utan en angelägenhet för hela Sverige. Den är vår nationalscen, och den måste ges rimliga förutsättningar. Ja, en renovering och utbyggnad är en långdragen

process. Det handlar om projekteringar, detaljplaner och bygglov och det handlar om kulturminnen och prövning av kulturmiljöintressen.

Bara själva byggtiden beräknas till drygt tre år, och då måste verksamheten flytta ut ur huset. Desto viktigare är det då att färdplanen ligger på bordet och att någon vågar och orkar trycka på startknappen.

Tidsplanen finns redan. Den är presenterad och finns med i förstudien. Den visar att en renovering skulle kunna inledas sommaren 2020 och att en öppning skulle kunna ske nyåret 2024. Då skulle Sverige kunna få en nationalscen för opera och balett värd namnet.

Detta var det svar jag både hoppades på och trodde att kulturministern i dag skulle ge. Jag konstaterar att så inte är fallet och beklagar det. Kanske kom hon inte så långt i förstudien, för det står ganska långt bak. Men jag kan tipsa om s. 31. Där finns en mycket tydlig färdplan.

Tyvärr har kulturministern och regeringen sett till att det första steget redan är försenat, det vill säga startknappsbeslutet. Det handlar inte om månader eller om ett halvår, utan det handlar om att ett helt år snart har gått sedan förstudien överlämnades. Men det går att reparera och ordna till.

Ta nu den här chansen, kulturministern! Utan ett beslut kan inte den viktiga och komplicerade process vi debatterar komma igång. Fatta de nödvändiga besluten så att Sverige till slut kan få en fungerande nationalscen för opera och balett.

Anf. 60 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNHKE (MP):

Fru talman! Tack, riksdagsledamot Lavesson! Ett beslut kommer att komma inom kort. Det är en gedigen process. Det handlar om 2 miljarder kronor från svenska skattebetalare, och de pengarna ska investeras i vår samtid för vår framtid.

Regeringen och jag har stora och höga ambitioner med den svenska kulturpolitiken. Vi har redan sett till och kommer att fortsätta se till att det finns mer pengar till kultur och att fler tar del av kulturen oavsett var de bor i vårt land.

Att ha starka institutioner är en förutsättning för att kunna uppnå detta. Vi behöver satsa på bredd och på professionalism, för det är också en förutsättning för att nå ut till fria grupperna och kulturutövarna som kan inspireras, ha utbyten, få kompetensutveckling och möjlighet till karriärer genom det här samarbetet med både bredd och spets.

Kungliga Operan är precis som Lavesson säger en av våra två nationalscener, och de har ett omfattande uppdrag. De behöver goda förutsättningar och god framförhållning för att kunna planera sina verksamheter. Därför är detta ett beslut som behöver tas och ett besked som behöver ges.

Jag upprepar: Jag kommer att återkomma, förhoppningsvis inom kort.

Kungliga Operan ska ha den bästa av förutsättningar. Det vackra huset, denna vackra byggnad, som är som en dröm för alla som går in där eller bara rör sig i närheten ska förhoppningsvis kunna stå där för all framtid. Det krävs att vi gör någonting snart, för det är i stort behov av renovering. Jag ser fram emot fortsatta diskussioner om den kungliga operans ljusa framtid.

§ 11 Bordläggning

Prot. 2015/16:97
22 april

Följande dokument anmälades och bordlades:
Proposition
2015/16:166 Avfallshierarkin

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 april

2015/16:576 Bredband och telefoni i hela Sverige

av *Magnus Oscarsson* (KD)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:577 Medfinansiering av sjukskrivningskostnaderna

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:578 Vattenfalls koldioxidavtryck

av *Niklas Wykman* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 21 april

2015/16:1107 Id-kontrollernas kostnad för Skåne

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Kristina Persson (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.59.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Svar på interpellation 2015/16:490 om en mer jämställd asylpolitik	1
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	1
Anf. 2 MATS GREEN (M)	2
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 4 FREDRIK SCHULTE (M)	3
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 6 FREDRIK SCHULTE (M)	4
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	5
§ 4 Svar på interpellation 2015/16:535 om gränsöver- skridande portabilitet för innehållstjänster online på den inre marknaden.....	6
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 9 JÖRGEN WARBORN (M).....	6
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 11 JÖRGEN WARBORN (M).....	7
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 13 JÖRGEN WARBORN (M).....	9
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
§ 5 Svar på interpellation 2015/16:536 om vikten av svensk flygmotorkompetens	10
Anf. 15 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	10
Anf. 16 ALLAN WIDMAN (L).....	10
Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	11
Anf. 18 ALLAN WIDMAN (L).....	12
Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	13
Anf. 20 ALLAN WIDMAN (L).....	13
Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	14
§ 6 Svar på interpellation 2015/16:549 om fördjupat militärt samarbete med Finland	15
Anf. 22 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	15
Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C).....	16
Anf. 24 MATS GREEN (M)	17
Anf. 25 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	18
Anf. 26 KERSTIN LUNDGREN (C).....	19
Anf. 27 MATS GREEN (M)	20
Anf. 28 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	20
Anf. 29 KERSTIN LUNDGREN (C).....	21

Anf. 30 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	22	Prot. 2015/16:97
Ajournering.....	22	22 april
Återupptagna förhandlingar	22	
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:454 om samarbete med		
Awepa.....	22	
Anf. 31 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	22	
Anf. 32 KERSTIN LUNDGREN (C)	23	
Anf. 33 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	24	
Anf. 34 KERSTIN LUNDGREN (C)	25	
Anf. 35 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	26	
Anf. 36 KERSTIN LUNDGREN (C)	27	
Anf. 37 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	27	
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:528 om FN-		
ambassadörernas besök.....	28	
Anf. 38 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	28	
Anf. 39 KARIN ENSTRÖM (M)	29	
Anf. 40 KERSTIN LUNDGREN (C)	30	
Anf. 41 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	31	
Anf. 42 KARIN ENSTRÖM (M)	32	
Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (C)	33	
Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	33	
Anf. 45 KARIN ENSTRÖM (M)	34	
Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	35	
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:542 om vapendirektivet.....	35	
Anf. 47 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	35	
Anf. 48 STEN BERGHEDEN (M)	36	
Anf. 49 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	36	
Anf. 50 STEN BERGHEDEN (M)	37	
Anf. 51 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	37	
Anf. 52 STEN BERGHEDEN (M)	37	
Anf. 53 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	37	
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:537 om renovering av		
Kungliga Operan.....	38	
Anf. 54 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH		
KUHNKE (MP)	38	
Anf. 55 OLOF LAVESSON (M)	38	
Anf. 56 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH		
KUHNKE (MP)	39	
Anf. 57 OLOF LAVESSON (M)	40	
Anf. 58 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH		
KUHNKE (MP)	41	
Anf. 59 OLOF LAVESSON (M)	41	
Anf. 60 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH		
KUHNKE (MP)	42	
§ 11 Bordläggning.....	43	
§ 12 Anmälan om interpellationer.....	43	
§ 13 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	43	
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 11.59.....	43	